

V I E N Y B Ė

72 M. 17 N.

BROOKLYN, N. Y.

1958 M. BALANDŽIO (APRIL) 25 D.

TEL. APplegate 7-7257

KAINA 15 C.

Balandžio 21 dienos rytą Lituania Aikštėje Brooklyne buvo prakasta žemė Dariaus ir Girėno paminklui statyti. Ceronijose dalyvavo Dariaus ir Girėno Paminklo Komiteto nariai ir organizacijų atstovai. Iš kairės į dešinę adv. S. Briedis, B. Spūdienė, F. Montvila, J. Ginkus, J. Gilmanas, D. Peleckas. Su kastuvu rankoje Komiteto pirmininkas Jonas Šaltis. Paminklo statybos darbai, tikimasi, bus baigti kitą savaitę.

Vienybės nuotrauka

Tito kaltina

Sovietų Sąjungą

Prasidėjusiame Liubijanoje jugoslavų komunistų partijos kongrese, kuris tęsis visą šią savaitę, Jugoslavijos viceprezidentas Rankovič iškritikavo Sovietų politiką Jugoslavijos atžvilgiu ir apkaltino Kremlį už aštrinę senų ir surūdijusių Kominformo ginklų.

Rankovičiui kalbant, Sovietų ir visi komunistinio bloko ambasadoriai, išskyrus lenką, dalyvavę kongrese kaip stebėtojai, pašalinomi iš šalies. Rankovičiaus kalbos metu salėje pasiliko tik Lenkijos ambasadorius. Sovietų bloko kompartijos boikotuoja šį Jugoslavijos komunistų kongresą.

Anot pranešimo, kongrese dalyvauja 1,800 delegatų, kurie keliolika kartų plojimai ir pritarimo šauksmais pertraukė Rankovičiaus kalbą, užsitęsusių tris valandas.

Rankovič savo kalboje pareiškė, kad Sovietų vadai atnaujina seniai atmetus kaltinimus Jugoslavijos komunistams, priskidami jiems tariamą nukrypimą nuo marksizmo-leninizmo, bei tarnavimo buržuazijai.

Jis pažymėjo, kad Jugoslavijos žmonės stebisi, kokios politikos laikosi Sovietų Sąjunga, kuri svarbiausiu uždaviniu laiko kišimąsi į Jugoslavijos vidaus reikalus.

Jugoslavijos prezidentas maršalas Tito ir kritikavo ir gyrė Maskvą bei Ameriką.

Tito kritikavo Sovietų žygį vėl įtraukti Jugoslaviją į Sovietų bloką. Šitie žygiai, anot jo, yra įrodymas absurdiškų tendencijų, kurios yra tikrai žalingos ir trukdo tikrų santykių sudarymą.

Palietęs Ameriką, Tito sakė, kad ji padėjo Jugoslavijai tuo metu, kai jai labai reikėjo pagalbos. Jis turėjo galvoje Amerikos pagalbą po Stalino-Tito susikirtimo 1948 metais. Tito pažymėjo, kad Jugoslavijos ir Amerikos santykiai yra paremti savitarpio pagarba ir nesikišimu į viena kitos reikalus.

KOKIE YRA SOVIETŲ UŽSIMOJIMAI?

Šią savaitę Sovietai buvo patiekę Saugumo Tarybai skundą prieš Ameriką, kad ji leidžianti savo strateginės aviacijos lėktuvams, apginkluotiems atominėmis bombomis, skraidyti arktikoje Sovietų teritorijos linkme ir tuo didinanti įtampas ir sudaranti grėsmę taikai.

Šis skundą Saugumo Taryba pirmadienį svarstė tik kelias valandas. Devyniems Tarybos nariams pasisaktus prieš patiektą kaltinimo rezoliuciją, Sovietų atstovas Sobolev atsidūrė keistose padėtyje. Jis prašė Tarybą atidėti svarstymą skundo, kuri prieš kelias valandas jis laikė svarbiu ir skubotai svarstytinu.

Kai Saugumo Taryba pasisakė esanti pasiruošusi tuojau padaryti savo sprendimą, Sovietų atstovas atsiėmė šį Maskvos skundą.

Kad Amerikos lėktuvai aprūpinti atominėmis bombomis skraido padangėse, yra faktas. To Amerika neneigia. Tačiau tie lėktuvai skraido todėl, kad būtų sumažintas jų sunaikinimo pavojus žemėje, jeigu įvyktų staigus puolimas.

Amerikos atstovas Jungtinėse Tautose pažymėjo, kad tokių lėktuvų skraidymas yra stropiai prižiūrimas, kad tai nesudaro jokios provokacijos, kad Ameri-

kos strateginės aviacijos buvimas yra visiems žinomas ir kad jos operacijos yra sekę užsienio stebėtojai. Taip pat yra gerai žinomas faktas, kad Amerika šios gynybinės priemonės ėmėsi nenoriai, grynai savisaugos sumetimais. Juk Amerika susiduria su totalitarine valstybe, kuri gali pradėti puolimą be jokio išpėjimo, be savo krašto žmonių žinios, vien tik sprendimų kelių asmenų, sėdinčių Kremliuje, kurie nėra atsakingi prieš tautą.

Atsižvelgiant į tokią tikrovę, be to, turint dėmesį faktą, kad Sovietai jau per 10 metų priešinosi bet kokiam nusiginklavimo

sistemai, kuriai esant nebereikėtų gynybos priemonių, Sovietų kaltinimai nesurado jokio pritarimo Saugumo Taryboje.

Pats Sovietų atstovas Sobolev prisipažino, kad šiuo skundu jis vedas propagandą.

Toks sovietų manevras sukelia abejonių dėl Maskvos rimtumo, turint prieš akis svarbų uždavinį, sušvelninti pasaulio įtampas ir naujai kelia klausimą, kokios Sovietų intencijos istikrųjų yra?

Prezidentas Eisenhoweris spaudos konferencijoje pareiškė, kad bet kokios Sovietų

pastangos apriboti viršūnių konferenciją tik dviem valstybėm, Amerika ir Sovietų Sąjunga, galėtų būti aiškinama Sovietų noru suskaldyti laisvojo pasaulio sąjungininkus, tad toks pasiūlymas Amerikai būtų nepriimtinas.

Valstybės departamentas paprašė Čekoslovakijos pasiuntinybės prekybos atstovą išvykti iš Amerikos.

Dvi tautos, trys kartos. Jadvyga Tubelienė, su anūku, dukra, žentu ir žento tėvais Kuhlmannais, specialiai atvykusiais iš Vokietijos. Inž. Kurt Kuhlmann su žmona ir sūnum šiomis dienomis išsikėlė į Oregono valstybę, kur gavo naują ir atsakingą Kompanijos paskyrimą. V. Maželio nuotrauka

TAUTINIO KONGRESO NEW YORKE REIKALU

Kaip jau yra žinoma, gegužės 31 ir birželio 1 New Yorke įvyks Tautinis Kongresas, į kurį kviečiama kaip draugijos taip ir pavieni asmenys. Šio Kongreso tikslas, prisidėti visais galimais būdais prie Lietuvos laisvėnimo bylos.

Prieš porą savaitių, buvo sukviesta iš Brooklyno ir apylinkių draugijų ir pavienių asmenų susirinkimas kuriame buvo sudarytas laike kongreso, Bankieto reikalams tvarkyti komitetas.

Tas Globos komitetas susideda iš šių asmenų: J. Ginkus pirm., Bitute Paprockiene vice-pirm., J. Sirusas II vice-pirm., Vincė Leskaitienė ir Br. Nemickas Sekretoriai. Nariai: Vyt. Alksnis, Mrs. G. Dirzis, A. Grigaliūnas, P. Juknys, A. Kirkyla, P. Mačiulaitis. Mrs. M. Mitchel, K. Krulikas, P. Narvydas, Mrs. P. Šimenas, J. Šlepetytis, A. Setikas, A. Vakselis, V. Višnius, Z. Zubrys. Organizacijų atstovai: -- P. Ališauskas, Taut. Sąjūdžio: Vac. Alksnis, Laisvės Kovotojų; J. Garšva, Liet. Valžbos Bu-

to; St. Jākstas, Taut. Akad. Sambūrio; A. Jatulis, A.L.T. Sąjungos Newarko Skyr.; dr. S. Dimas, Dantų Gydytojų Draug. N.Y.; D. Klinga, Taut. Klubas; dr. A. Snieška, Gydyt. Korp. Prat. Lithuania; J. Valakas, A.L.T. Sąjung. 1-mas Skyr.; B. Vyliaudas, A.L.T. Sąjungos Elizabeth'o Skyr.; V. Zilinskas, A. L. Rezistencinė Santarvė. Virš išvardyti asmenys-komitetas, rūpinsis Kongreso Banketo reikalais, nes į Banketą bus stengiasi pakviesti įtakingų Amerikiečių, kurių parama mūsų kovoje už atsteigimą Nepriklausomos Lietuvos mums visuomet bus reikalinga. P.N.

APAČIOJE: Clevelando tinklinio moterų komanda „Žaibas“ I, laimėjusi VIII Amerikos tinklinio varžybose pirmą vietą. Komandos vadovė (priklauptusi) Barzdukaitė.

V. Bacevičiaus nuotrauka

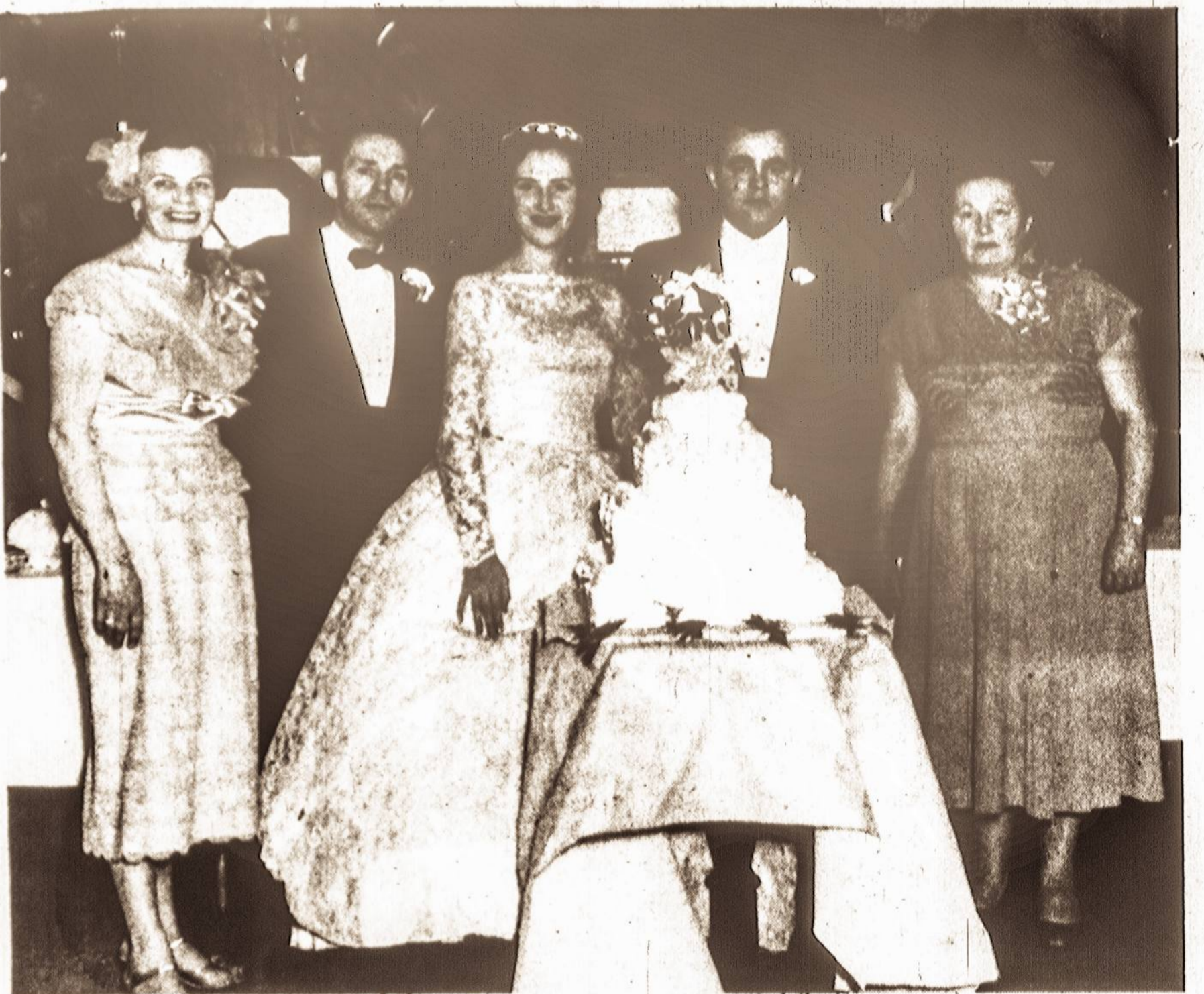
MOTERŲ VIENYBĖS PAVASARINIS BALIUS IR ŠOKIAI

ŠEŠTADIENĮ, GEGUZĖS 17 D., 8:30 val. vak.

GRAND PARADISE GRAND BALLROOM
320 Grand Street, Brooklyn, N. Y.

GROS J. THOMAS ORKESTRAS
Dainuos J. Nakutavičius

J. Garšva, 231 Bedford Ave., H. Povilanskienė, 158 Grand St., G. Jokubaitis, Republic Likerių Krautuvėje, 322 Union Ave., D. Klinga, 337 Union Ave., J. Ginkus, 495 Grand St., Arlington Restorane, 385 Arlington Ave., Park Florist -- M. Mažeika, 80-15 Jamaica Ave., Woodhaven, N. Y., Misiūnų Likerių Krautuvėje, 103-55 Lefferts Blvd., Richmond Hill, N. Y., ir pas visas Moterų Vienybės nares.

Didžbalio ir Venckutės vestuvės Newarke. Iš kairės į dešinę: jaunosios tėveliai Venckai, jaunų motina p-nia Dižbalienė. Santuoka įvyko Newarko lietuvių parapijos bažnyčioje.

V. Maželio nuotrauka

Kad Jūsų giminės ir artimieji laiku gautų dovanas

Reikia neatidėliojant siųsti iš anksto.

Pradžiuginkite savo artimuosius pasiųsdami tuojau pat siuntinį dovanų.

Naudokitės patarnavimu patikimos, atidžios ir greitos patarnavimu firmos.

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., Inc.

135 WEST 14th STREET Tel. CHelsea 3-2583 (Licensed by the U. S. S. R.)

Pagal susitarimą su „Intourist“, mūsų firma yra įgaliota siųsti siuntinius į visas Sovietų Sąjungos respublikas. Visos išlaidos, įskaitant muitą, apmokamos firmos įstaigoje. Siųsti galima tik naujus daiktus. Pristatymas garantuotas. Siuntinius galima atnešti asmeniškai arba prisiųsti paštu.

Įstaiga atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vak. Sekmadieniais iki 4 val. p. p.

116 East 7 Street
NEW YORK, N. Y.
Tel. YU 2-0380

900 Literary Road
CLEVELAND 13, OHIO
Tel. TOWer 1-1461

Klientų patogumui atidaryti šie skyriai:

11339 Jos. Campau
DETROIT 12, MICH.
Tel. TOWnsend 9-3980

332 Fillmore Avenue
BUFFALO 6, N. Y.
Tel.: MOhawk 2674

632 W. Girard Avenue
PHILADELPHIA 23, PA.
Tel. WALnut 5-8878

PASAULYJE

● Prancūzijos vyriausybės krizė, atrodo, bus ilga. Respublikonų Liaudies Sąjūdžio lyderis Bidault, negavęs net savo grupės pritarimo, atsisakė nuo bandymo sudaryti vyriausybę. Dažar prezidentas Coty pavedė vidurio grupės lyderiui Plevenui. Tačiau manoma, kad visiems lyderiams pamėginus bus pasiūlyta vyriausybę sudaryti gen. de Gaulle.

● Izraelio valstybė šią savaitę šventė dešimtasias savo nepriklausomybės paskelbimo metines. Ta proga ketvirtadienį Jeruzalėje įvyko paradas.

● NATO gen. sekretorius Spaak pareiškė, kad amerikiečių kariuomenės daliniai neturėtų būti atitraukti iš Europos. Būtų buvę galima išvengti

auiejų pasaulinių karų, sakė Spaak, jeigu Amerika būtų išpareigojusi, kaip kad dabar yra, ginti Vakarų Europą nuo agresijos.

● Šiomis dienomis pasibaigusi aštuonių Afrikos nepriklausomų valstybių konferencija ragino Jungtines Tantas pagreitinti nepriklausomybės davimą kitiems Afrikos kraštams

● Pakistanui pristatyta siunta vaistų kovai su raupu epidemija, kuri yra paltetusi milijoną asmenų. Nuo ligos jau mirė 15,000 asmenų. Vaistus pasiuntė Prancūzijos, Anglijos, Italijos ir Šveicarijos Raudonojo Kryžiaus organizacijos.

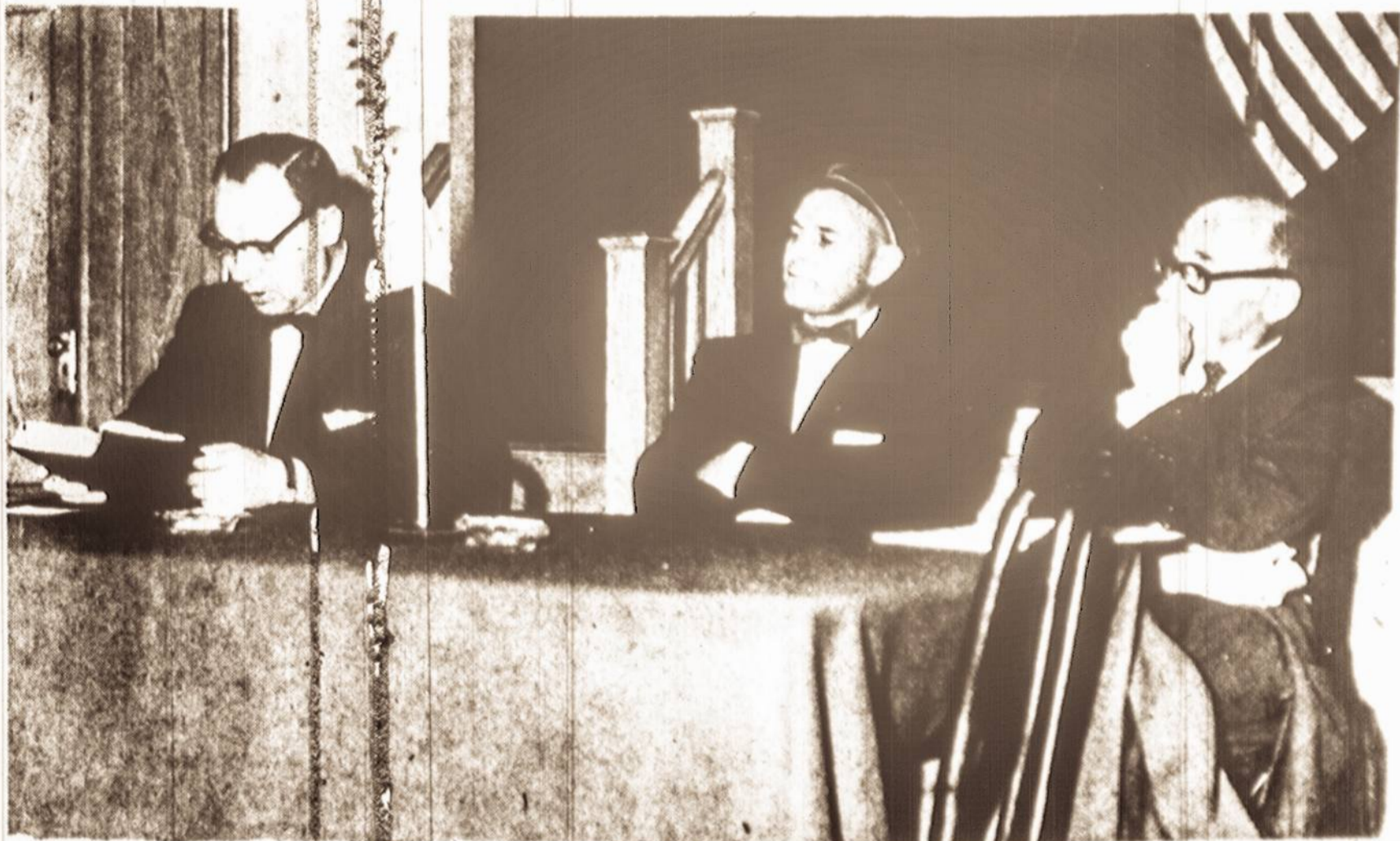
SIŪSKITE NUOTRAUKŲ

Mūsų laikraščiu perėjus į naują spaudos techniką, atsirado platesnė galimybė naudotis nuotraukomis. Vienybė šiandien yra pilna žodžio prasme iliustruotas savaitraštis. Todėl bendradarbiai bei korespondentai raginami Vienybėje siųsti ir įvairių nuotraukų, ypač vaizduojančių lietuvių gyvenimo įvykius kituose miestuose. Siunčiant redakcijai nuotraukas, svarbu pažymėti įvykio pobūdį, vietą, datą ir asmenų vardus bei pavardes.

Vienybės 15 nr. (pusl. 10) kalbant apie dr. K. Sruogos darbus, po žodžių... "ruošia savanorių-kūrėjų"... išleista žodis "palikonių", kas kenkia žinutės prasmei.

APAČIOJE: Brooklyno Vaidintojų Trupė, vadovaujama V. Žukausko, gegužės 3 d. vaidins dramą „Aną Birželį“. Nuotraukoje viena scena, daryta repeticijos metu. Iš kairės į dešinę: S. Vaškys, G. Purelytė, M. Žukauskienė, L. Karmazinas, V. Trainys ir J. Lapurka.

Vienybės nuotrauka

Balandžio 20 d. Korp! Neo Lithuania New Yorke paminėjo kan. J. Tumo-Vaižganto 25 m. mirties sukaktį. Nuotraukoje garbės prezidiumas: dramos aktorius K. Vasiliauskas, skaitęs vaizdelį iš Vaižganto kūrybos, Korp! Neo Lithuania pirm. J. Maurukas ir A. Merkelis. Pastarasis skaitė paskaitą apie kan. J. Tumą-Vaižgantą.

Vienybės nuotrauka

BIRŽENŲ KLUBO SUSIRINKIMAS CHICAGOJE

Biržėnų klubo susirinkimas įvyko balandžio 12 d. Mačiukai namuose. K. Mačiukas (visuom. veikėjas ir notaras) naujai išrinktas klubo valdybos pirmininku. Bružas, Mašaitis ir Jakubonis – nariai. Susirinkime dalyvavo virš 20 narių. Klubas gyvuoja 8 metai. Jo tikslas – talkininkauti kitiems veiksniams Lietuvos laisvinimo byloje ir kultūrinis veikimas.

Klubas jau yra išleidęs Kazio Binkio raštų dalį (lyrinių), prenumeruoja Lietuvos Enciklopediją būsimai Biržų gimnazijai, renka medžiagą: spaudos straipsnius, foto nuotraukas ir kt. ruošiamai Biržų miesto ir apskrities monografijai. Savo išleistų Binkio raštų devynius egz. ir klubo narių sunešimų savų knygų klubas nutarė paaukoti Suvalkų trikampio lietuviams. Be to, nutarė vasaros metu suorganizuoti bent porą išvykų gamtą, o po vasaros atostogų, vėl pradėjus veiklą, pakviesti istorikę dr. Vandą Sruogienę su paskaita apie Biržų miesto praeityje suvaidintą Lietuvai istorinį vaidmenį bei reikšmę. Klubas turi apie 90 narių ir

medžiaginiai laikosi gana tvirtai.

Pirmajam Valdybos p-kui Jakuboniui ir nariams nuoširdžiai ir sėkmingai kelių metų būvyje valdyboje veikusiems išreikšta padėka, o naujam p-kui Mačiukui ir valdybai palinkėta išvermės ir sėkmės. Po oficialiosios dalies, p. p. Mačiukai susirinkimo dalyvius skaniai pavaišino.

● **Vaclovas Noreika**, fotografas (2448 W. Marquette Rd.), neprikl. Lietuvoje buvęs cenzuotas pienininkas ir foto mėgėjas. Trentyje, Vokietijoje, Hanau a.-M., pas vokiečių kvalifikuotą fotografą iš pagrindų pagilino savo fotografijos srityje žinias ir atvykęs Amerikon (1949 m.) nebejieškojo darbo fabrikuose, bet žemaitišku atkaklumu ėmėsi savarankiškai savo amatą verstis. Pradžiai, kaip ir kiekviena pradžia, ypač svetimoje šalyje, buvo nelengva. Gerokai pavargę, bet ištverė, nepalūžo. Šiandien jis jau turi gražią erdvią turtinai modernia apa-

ratūra aprūpinta studiją, daro visų rūšių (grupines, portretines ir kt.) foto nuotraukas, ypač puikiai atlieka fotografavimus (reprodukcijas) ir padidinimus. Kviečiamas vyksta fotografuoti vestuvių, laidotuvių ir kitokių apeigų. Daro ir spalvotas nuotraukas. Darbo turi net per daug, nes atlieka jį sąžiningai ir meistriškai. Jo nuotraukos meniškios, prilygsta geriausių Chicago studijų darbus. Jo nuotraukas dažnai matome spaudoje: Lietuvos Dienose, Užvalankoje, Vienybėje ir Margutyje. Noreika dabar plečia savo biznį: šalia studijos steigia foto aparatų ir foto medžiagų pardavimo skyrių. Priima mokinius.

● **Kazimieras Beiga**, chemikas ir gabus laikraštlininkas, atkreipė ALTO dėmesį į reikalingą Tėvynės laisvinimo byloje išvien veikti su kitomis bolševikų pavergtomis tautomis, surinkant po memorandumu keliolika milijonų parašų. Chicago Lietuvos Taryba ta mintimi rimtai susidomėjo.

SKAITYTOJAI, negavę atskiro paraginimo apie jų prenumeratos išsišaukimą prašomi žvilgtelti į savo adresą, pažymėtą viršų Vienybės antraštės. Laiku prisiųsta prenumerata yra taip svarbu, kaip ir laiku gauta žinia.

RADIJO BANKETAS

Boston, Mass. -- balandžio 27 d. 5 v. v. yra rengiamas radijo Laisvės Varpo 4 metų sukakties banketas. Ši radijo programa yra grynai kultūrinė išlaikoma visuomenės lėšomis. Dabartinę valdybą sudaro: P. Viščinis, J. Arlauskas, Dvareckas, J. Vaičaitis, A. Barutis, W. Beržinskis, adv. J. Stundža, J. Tuinila ir A. Andrušionis. Bankete, Lietuvių Piliečių klubo salėje, So. Bostone, programoje dalyvauja solistai A. Daugilienė ir S. Liepas, muz. J. Gaidelis, kalbės dr. Bruno Kalvaitis.

V.

Brooklyno Vaidintojų Trupė

APREIŠKIMO PARAPIJOS SALEJE

N. 5th ir Havemeyer St., Brooklyne

ŠEŠTADIENĮ, GEGUZĖS 3 D., 6:30 Val. vak.

stato

"ANĄ BIRŽELĮ"

P. NAUMIESTIŠKIO 3 V. VAIDINIMAS

DALYVAUJA: V. Ginta,aitė, G. Purelytė, R. Tilvikaitė, M. Žukauskienė, L. Karmazinas, J. Lapurka, P. Nekrošius, V. Trainys, Z. Zubrys, S. Vaškys.

Režisierius VITALIS ŽUKAUSKAS

Dekoracijos dail. J. JUODZIO

Įėjimo auka \$2.00 ir \$1.50 -- Šokiams \$1.00

Po vaidinimo šokiai, grojant R. Butrimo orkestrui

VIENYBĖ

LITHUANIAN WEEKLY
Established in 1886

Juozas Tysliava
Editor and Publisher
192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, New York
Tel. APllegate 7-7257

Entered as Second Class
Matter October 23, 1907 at
the Post Office of Brooklyn
N. Y. Subscription Rates:
USA, Canada and other
countries \$7.00 for one
year. Advertising rates on
application.

Bendruomenės rinkimai

Ši sekinadienį, balandžio 27 d., Amerikos lietuviams reikšminga diena.

Tą dieną Amerikos lietuvių rinks 20 savo atstovų į Amerikos Lietuvių Bendruomenės Tarybą ir 41 atstovą į Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seimą. Ta proga ALTO pirm. L. Šimutis, VLIKO pirm. dr. A. Trimakas, LLK pirm. V. Sidzikauskas, BALFO pirm. kan. J. Končius, PLB Seimo Org. Kom. pirm. prel. J. Bakūnas, LB Tarybos pirm. J. Šlepetytis ir LB Valdybos pirm. S. Barzdukas kviečia visus Amerikos lietuvius kuo daugiau šiuose rinkimuose dalyvauti.

Juo daugiau lietuvių savo bendruomenės rinkimuose dalyvaus, juo įspūdingesnis bus liūdimas patiems amerikiečiams, kad lietuvių Amerikoje sudaro rimtą organizuotą grupę ir kad todėl lietuvių reikalai verti rimto dėmesio.

Savo didelius ir kilnius uždavinius bendruomenė pajėgs sėkmingai atlikti tik visiems susipratusiems lietuviams padedant ir bendradarbiaujant.

Dalyvavimas rinkimuose yra ne tik bendruomeninė pareiga, bet kartu ir mūsų visuomeninio bei kultūrinio subrendimo pažymis.

EZRA POUND

Gera, kad pagaliau poetui Ezra Pound gražinta laisvė.

Buvo taip. 1907 metais Ezra Pound apleidžia Ameriką ir apsigyvena Italijoje. Čia ateina ir praeina pirmasis pasaulinis karas, ir Apeninų pusiasalio horizonte pasirodo žmogus su apsiniaukusiu veidu ir išdidžiai pakelta ranka.

* Štai kaip poetui teko iškisti pirštus į... fašizmą: Ezra Pound garbina diktatorių Mussolini, lygindamas jį net Jeffersonui...

To užtekę, kad po antrojo pasaulinio karo jis būtų sumintas, atgabentas į Ameriką ir uždarytas kartu su pamišėliais.

Bet fašistu, tuo labiau bepročiu, Ezra Pound niekad nebuvo. Jis yra poetas, o, anot Francois Villion, "Dievas atleidžia žmonėms, o žmonės -- poetams."

New Jersey gubernatorių Robert B. Meyner išleido proklamaciją, paskelbdamas „Good Human Relations“ savaitę. Stovi: Andrew J. Cochran iš Trentono ir Albin J. Janks (Jankauskas) iš Newarko, abu tos idėjos vykdytojai ir vadovai.

Liberalizmo išniekinimas (1)

Po 'demokratinės' polemikos Mūsų polemikos lygis nepasikeitė nuo Vincio Kudirkos laikų

1898 m. Varpo 3 nr. Vincas Kudirka rašė:

"Kas tai yra polemika, ar ji reikalinga, kokia iš jos nauda -- nereikalinga aiškinti tautiečiams. Jie tą dalyką žino gerai patys, nes polemiką gana dažnai vartoja. Vienok skaitant polemikas lietuviškuose laikraščiuose, nesunku pastebėti, kad ne visi mano tautiečiai žino, jogiai polemika taip pat turi savo dorines tiesas, kurias sulaužius, polemika pavirsta nepadoriu ginču... Vieton atremimo išvadizacijų išvadizacijomis, vieton nuoseklaus parodymo priešininkui klaidingumo jo pozvilgių -- mes stveriamės prie autoriaus asmens, bėgėdėmės kai lendame į jo privatų gyvenimą, stengdamiesi ten surasti tokius atsitikimus, kuriuos galėtume drėbti į akis kaip pažeminantį apkaltinimą... Tokią polemiką vartoja, žinoma, žmogus žemos kultūros, kuris neskiria rasto nuo rašytojo, pažidūrų rašte nuo privataus gyvenimo smulkmenų, išvadizacijų -- nuo paprasto koliojimo. Juk ir kaimo boba, norėdama parodyti, kad ne jos višta iškasė kaimynės rasodą, priešininkui išdėsto visą gyvenimą ir jeigu dar nepasitiki tikinančių savo išvadizacijų tvirtumu, juos sustiprina parodžiusi labiausiai slepiamą kūno vietą -- tai štai įrodymas, kad ne jos raiboji iškasė rasodą!"

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Likimo ironija panorėjo, kad po šešiasdešimt metų tos kaimo bobos taktikos griebtųsi prieš mane keli tariami Vincio Kudirkos pasekėjai ir garbintojai: K. Kaunas, B. Paramskas, A. Kucys ir J. Bertašius.

Istorija tokia. Mano pastabos VIENYBĖJE apie prieš Kalėdas Chicagoje įvykusią dr. P. Ancevičiaus paskaitą-Pabėgęs nuo Stalino Smetona ir skubantis pas Staliną Voldemaras -- sulaukė NAUJENŲ apžvalgininko replikos, kuri greitai išsivystė į polemiką, susikristalizavusią į klausimą, ar demokratinio režimo valdoma Lietuva būtų sulaukusi kito likimo. Savo prielaidą, kad likimas būtų toks pat, pagrindžiau tuo samprotavimu, jog vienintelė jėga, kuri gal būtų neprileidusi prie 1926 m. gruodžio 17 d. perversmo, būtų buvusi krikščionių demokratų liaudininkų koalicija. Abiejų tų partijų žmonės dalyvavo paskutinėje N. Lietuvos vyriausybėje. Abieji pasisakė prieš pasipriešinimą ar protestą. (Tą neseniai VIENYBĖJE patvirtino ir krik. dem. politikas, tuo laiku buvęs užs. reik. ministerijos politikos d-tto direktorius dr. E. Turauskas.) Po to Naujienų apžvalgininkas pareiškė pažilią, kad kas kas, bet jau liaudininkai būtų

elgesi kitaip. Rašė jis: "Argi galima tikėti, kad laisvai veikiančios val. liaudininkų partijos vadovybė būtų liepusi savo ministeriams nekelti nei rankos, nei balso prieš smurtininką, užsimojusį pavergti tautą..."

Aš dar kartą paprasčiau balso ir išskaičiavau visą eilę liaudininkų ar jiems artimų žmonių, kurie talkininkavo bolševikams verčiant Lietuvą į "socialistinę liaudies respubliką." NAUJENŲ redakcija mano nurodytus faktus pavadino "slikščiais", tačiau pasiliko prie savo prielaidos. Ką gi, prielaidom sunku ką nors tikrai įrodyti, gal ir yra maža galimybė, kad demokratinis režimas per 14 metų (nuo 1926 m. iki 1940 m.) ir būtų išauginęs visai naujus, idealius politikus...

Po to NAUJENOS savo skiltis užleido aukščiau minėtiems ponams, pasisavinusiems Kudirkos bobos taktiką. Per dešimt dienraščio numerių jie paleido įvairių išvedimų mano adresų, spėliojo mano tikslus, prieštaravo vienas kitam, bandė sau palankia šviesa nušviesti mano paminėtus faktus, o svarbiausia stengėsi įrodyti, kad "prisitaikymo" politiką aprobavo ne vien tik liaudininkai, bet ir kitos partijos, mat, kompanijoje vis smagiai.

Mano patikslinimai NAUJENOSE jau neberado vietos... Jei ne tai, jausčiausi taip pagerb-

tas, kaip dr. A. Greimas, kuris prieš kiek laiko irgi socialistų DARBO zurnale bandė rimčiau panagrinėti gruodžio 17 priežastis. Sekančiame to paties žurnalo numeryje buvo iš KELEIVIO perspausdintas seno socialisto Janušio atsiliepimas, į kurį Greimas tačiau galėjo atsakyti. Skaitant tą polemiką atrodė, kad vienas (Greimas) nori, vaizdžiai kalbant, fechtuotis su špaga visas taisykles, tuo tarpu kitas (Janušis) nusiauvęs klumpę su ja mosikoja į visas puses...

Galima, žinoma, viską nuleisti juokais, galima palikti tiesą susirasti patiems NAUJENŲ skaitytojams, bet taip darydami kažin ar pasitarnausime mūsų tautos nesenos praeities istorijai ir atminimui tų, kurie iš tikro aukojosi Lietuvos garbei ir naudai. Ne visi, kaip bando įrodyti tie keturi ponai, buvo linkę prisitaikyti prie susidėjusių aplinkybių, užmiršdami savo garbę ir reprezentuojamus idealus. Neutrūko tokių žmonių ir liaudininkų partijos eilėse. Jų pačių interesas reikalauja atskirti grūdus nuo pelų.

Bolševikų invazija visus mūsų politikus pastatė prieš nepaprastai sunkų uždavinį. Kitų bolševikų pavergtų valstybių pavyzdžiai rodo, kad tai buvo neįsprendžiamas uždavinys. Tačiau vis dėlto buvo momentai, kada pavergtųjų reprezentantai galėjo parodyti savo pasipriešinimą bent... santūrumu, kada galima buvo parodyti, jog politiko tikslas yra ne tik visomis priemonėmis siekti valdžios ir asmeninės naudos, bet kad atsakymas nuo valdžios ar geros vietos yra dar didesnė dorybė.

(Nukelta į 10 psl.)

Nepriklausomybė rytoj

E. Turauskas

Lietuvai bus palankiausia
įsijungti į Europos federacijąSvajoti apie Lietuvą tokią, kokia ji buvo iki 1939 m.
yra savęs ir kitų apgaudinėjimas ir didelis naivumas

Bandydami išvengti ateitin ir atspėti jos raidą, privalome jau dabar turėti prieš akis labai didelius, labai gilius ir plačius pakitimus tiek žmonių, tiek ir dalykų plotmėje.

Kinta ir jau yra pakitę įvairiais požvilgiais mūsų broliai pavergtoje Tėvynėje -- tas tautos kamienas, kurio dėka tauta laikosi ir laikysis.

Kintame ir jau pakitome ir mes tremtyje.

Taip pat svarbu mums išsąmoninti, kad išsilaisvinusios iš svetimo jungo tautos reikalus spręstų mūsų broliai likentę okupaciją, kad jie bus tikrieji suverenumo reikėdžiai.

Todėl tremtinių vaidmuo tėra pagalbinis ir jų pareigos dvišalybės: atstovauti ir ginti Lietuvos reikalą laisvame pasaulyje, ko padaryti negali mūsų broliai krašte ir rimitai, sąžiningai, mokslinškai išstudijuoti įvairias ateities problemas, kad, laisvei sulėvitus, galėtumėm teisingai ir rimitai nuvesti jiems įvairius klausimus.

Ir čia gyvas reikalas atydziai sekti, domėtis, kas vyksta dabartinėje Lietuvoje ir kokie sumanymai bei sąjūdžiai reikšiasi laisvame demokratiname pasaulyje.

Kiekvienas iš mūsų beveik kasdieną ar spaudoje pasiskaito ar per radiją išgirsta apie įvairias pastangas jungtis, grupuotis, federuotis ar tāt stambųjų ūkio, technikos, kultūros šakų, ar politikos, ar geografijos pagrindais.

Dar II-jam pasauliniam karui vos prasidėjus, JAV-ų kongresmenas Wilkie, apšukęs Zemes rutulio dalį, išleido knygą sugestivių pavadinimu: "Nedalomas pasaulis", kurioje tikinamai parodo, kad žmonija yra pasinešusi apsijungimo keliu.

Savaime suprantama, kad, kol įvyks tokia planetinė vizija, praeis dar daug laiko. Tačiau pati jungimosi mintis kuklesniais vienetais yra padariusi, daro ir nesulaikomai darys toliau pažangos.

Todėl ir mums laikas galvoti ir rūpintis įvairiais federavimosi variantais.

Svajoti, kad atutatsime nepriklausomą Lietuvą tokią, kokią ją turėjome iki 1939 metų su visais suverenumo atributais, būtų savęs ir kitų apgaudinėjimas ir didis naivumas. Net jei

mūsų tauta būtų kelis ar keliolika kartų skaitlingesnė ir pajėgesnė, visvien ji to nebegalėtų pasiekti. Mums teks dėtis su kitomis tautomis į stambesnius vienetus, teks federuotis ar konfederuotis.

Ryšium su tuo iškyla du pagrindiniai klausimai:

1. Kurie iš buvusių valstybinio suverenumo savumų yra pagrindiniai, tautos atečiai gyvybiniai ir kurių, nepakirsdama -- nepažeisdama savo teisės egzistuoti, tauta gali atsakyti platesnio valstybinio junginio naudai?

2. Į kokius federacinius junginius mūsų tautai naudingiausia dėtis?

Išskant protingu atsakymų į pirmąjį klausimą ir, dėl išskylančių problemų sudėtingumo, negalint čia gilintis į įvairius problemų požvilgius, vistik galima konstatuoti, kad pats pagrindinis, gyvybinis, esminis ir lemiantis, apsprendžiantis kiekvienos tautos ateitį, jos išsilaisvinimą dalykas yra jos visiška, nedaloma ir nevaržoma kultūrinė nepriklausomybė. Ir to išplaukia išvada, kad mokslo, meno, auklėjimo, religinių bendruomenių ir kulto, spaudos ir panašūs reikalai tegali priklausti išimtinam, demokratinio būdu reikšiamam lietuvių tautos suverenumui.

Antrasis suverenumo arba nepriklausomybės savumas arba atributas, nuo kurio tauta negali

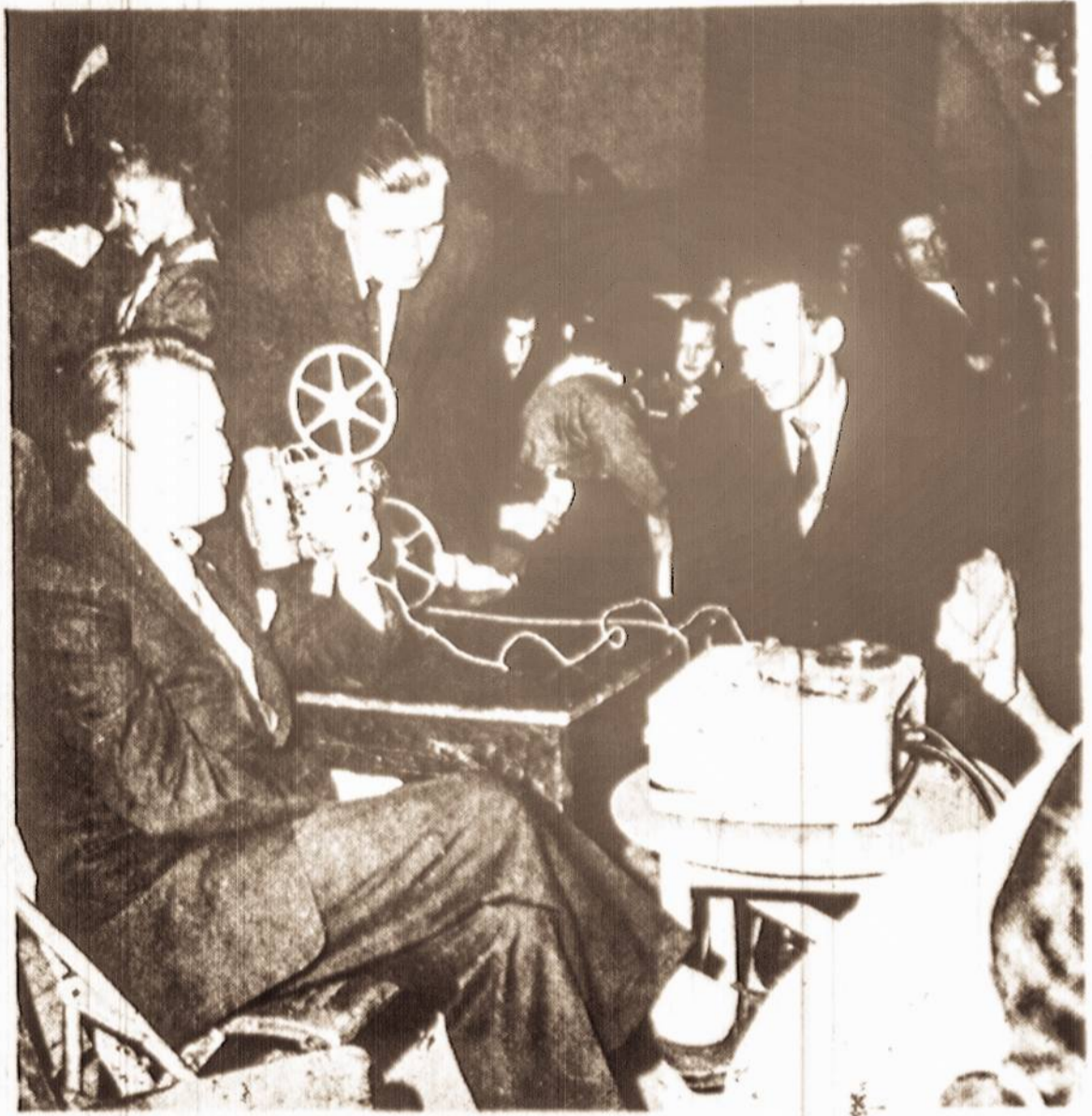
atsisakyti nė kieno naudai -- tai vadinamieji vidaus santvarkos reikalai, kurie apima vidaus tvarkos palaikymo organizavimo (policijos), vidaus prekybos tvarkymo ir teisingumo teikimo reikalus.

Turėdama visišką savarankiskumą šiose dviejose plačiose srityse, mūsų tauta galės laisvai ir normaliai plėtotis.

Kalbant gi apie kitus suverenumo požymius tenka pasakyti, kad tai vis tokie klausimai, kuriems galima tartis ir kurie turės būti sprendžiami pagal tas sąlygas, kurios susidarys apsijungusioje, susifederavusioje Europoje iš viso, o mūsų tautos gyvenamoje geografinėje srityje (regione) specialiai.

Bandant atsakyti į klausimą: kuri federacija būtų mūsų tautai palankesnė ir saugesnė? -- tenka priminti, kad pokario metais išskilo įvairių sumanymų -- projektų. Kalkurie iš jų ima ištirti ar jau yra įgiję konkrečių formų. Tai sešių Europos valstybių pastangos sukurti būsimos demokratinės Europos plačios federacijos branduolį.

Lietuviai be abejo bus girdėję apie, prieš keletą metų stipriai propaguotą, iš lenkų politikų sluogsnių kilusį sąjūdį, vadinamą "INTERMARIUM". Pagal to projekto sumanytojus, Intermariumo federacija turėtų apimti visas tautas nuo Baltijos Estijos ligi Rumunijos.

Balandžio 19 d. Brooklyne skautų tėvų komiteto suruoštame jaunimo vakare buvo parodyta filmas iš skautų ir skaučių gyvenimo. Nuotraukoje filmo realizatoriai: L. Karmazinas, G. Penikas ir A. Eidukevičius. Į parengimą buvo atsilankęs Gen. Konsulas J. Budrys su žmona. Vienybės nuotrauka

Ši sumanymą mums lietuviams tektų svarstyti su tam tikru atsarumu dviem pagrindiniais motyvais: 1) jame aiški persvara priklausytų Lenkijai, kaip centrinei ir skaitlingiausiai junginio tautai, o mūsų tautos ilgą patyrimą negali padrasinti tokia perspektyva be rezervų priminti; 2) tokia federacija būtų lyg pertvara -- barjeras tarp dviejų milžinų -- Rusijos ir Vokietijos, o tai lygu pirmo kismul tarp dviejų masyvinių durų...

Vargu ar verta kalbėti apie dažnai minimą trijų Pabaltijo tautų -- estų, latvių ir lietuvių -- federaciją, kurios naudingumas, tikslingumas ir veiksmingumas, bet kuriuo požvilgiu, išskyrus gal tiktai sentimentalini, daugiau negu abejotini. Mažų, smulkių junginių laikai, atrodo, nebegrižtamai praėję.

Prof. K. Pakštas yra savo

laiku kėlęs Balto-Skandinavijos sumanymą, bet ir tai mūsų laikams būtų persmulkus vienetas.

Todėl atrodo, kad mūsų tautai tikslingiausia ir palankiausia siekti įsijungti į bendrą visų demokratinę Europos tautų federaciją, kuri geriausiai ir veikmingiausiai galėtų patikrinti mūsų tautos plėtojimąsi ateityje ir būtų pakankamai pajėgi apdrausti, apsaugoti ją nuo visų tiesioginių didesniųjų kaimynų pasikėsinimų bei užmačių.

Federavimosi ar konfederavimosi klausimai turėtų būti mūsų organizacijose, klubuose ir spaudoje plačiai ir iš pagrindų diskutuojami, svarstomi, luktentami, rengiamos rimtos studijos, referatai, paskaitos.

Argi tai aktualu, realistiška? -- gal paklaus nevienas.

(Nukelta iš 10 psl.)

DEŠINĖJE: Jadvygos Matulaitienės vadovaujama lietuvių šokėjų grupė neseniai dalyvavo lenkų televizijos programoje New Yorke.

BROOKLYNE STATOMAS DĀRIĀUS IR GIRĒNO PAMINKLAS

Balandžio 21 d. įvykusių Dariaus ir Girėno paminklo žemės prakasimo ceremonijų dalyviai. Nuotraukoje: P. Paprockas, J. Ginkus (sėdi) M. Diržienė, V. Lapšys, J. Šimėnas, P. Šimėnienė, Buivydienė, Uršulė Kraus, B. Spūdienė, prelatas J. Balkūnas, J. Tysliava, V. Kalvelis, Vilčinskas, Aymanas ir kiti. Ceremonijų programoje, kuriai vadovavo Paminklo Fondo pirmininkas J. Šaltis, kalbėjo draugijų bei įstaigų, rėmiančių paminklo reikalą, atstovai. Ilgesnę kalbą tuo reikalu pasakė prelatas J. Balkūnas. Jis, kaip ir kiti kalbėjusieji, džiaugėsi, kad pagaliau Lituanica Aikštė Brooklyne pasipuoš lietuvių didvyrių paminklu.

Vienybės nuotrauka.

A. Vienuolis

ŠVENTAVARTĖ

Tai buvo 1236 metais, Mindaugo laikais. Didysai Livonijos ordino magistras Volkevinas, sulaužęs paliaubų sutartį su Didžiuoju Lietuvos kunigaikščiu Mindaugu ir sukvietęs daugybę Europos didikų-grafų, baronų ir riterių, sumanė paimti jo sostinę Vorutą ir sulyginti ją su žeme, kad tokiu būdu padarytų galą didėjančiai Lietuvos galybei ir atkeršytų pagonių valdovui už nesikrikštijimą. Susitaręs su Sėlių krašto kunigais, Mindaugo priešais, patraukė jis per jų žemes į Vorutą, užeidamas ją užuolankom iš rytų. Nors ir sunki buvo magistro kelionė per svetimą kraštą, bet vis dėlto Mindaugo valdomas žemes jis pasiekė be labai didelių nuostolių: tame žygyje nemažai jam padėjo tie patys lietuviai, Sėlių krašto smulkieji kunigai.

Pasiekęs Mindaugo valdomas žemes ir poilsui apsistojęs netoli Vorutos, prie didelio Rubikių ežero, magistras sukvietė karo tarybą — svečius grafus, baronus, riterius, savuosius vadus, Lyvų ir Žemgalių krašto neofitus — jam pasidavusius didikus. Ilgai jie visi tarėsi ir svarstė klausimą: ar tuojau pulti ir apgulti Vorutą, ar pirma sunaikinti tris prie Rubikių ežero esančias pilaites, kad tokiu būdu apsaugotų nuo netikėtų puolimų iš užnugario. Buvo nutarta pirma paimti tas pilaites, išžudyti jų igulus ir užtventki Volupį ir Vorelį, tuos du dirbtinius upokšnius, kurie, atvesti iš Rubikių ežero, skalavo Vorutos sienas ir teikė jai vandenį ir apsaugą. Viskas buvo padaryta, kaip nutarta: pilaitės paimtos, igulos išžudytos, abu upokšniai užtventki, o visos apylinkės gyventojai apiplėšti ir išblaškyti. Bet, deja, per savo uolumą magistras pamiršo pasilikti sau „liežuvį“, kuris parodytų jiems tiesiausią ir sausiausią į Vorutą kelią.

Tame žygyje dalyvavo ir vienas neseniai išvestas į riterius ir apvilktas garbingais vikingo drabužiais neofitas iš lietuvių — Fric Darbut. Jį magistras pasiėmė su savimi ir reiša ne kaip kari, o kaip vertėją. Frico Darbut tikroji pavardė buvo Darbautas, o vardas Algis. Jis dar mažas buvo pagrobtas kalavijuočių, kaip vieno smulkaus Sėlių krašto kunigo sūnus įkaitu už tai, kad jo tėvas nesidavė ordinui nei perkalbamas, nei paperkamas ir priešinosi jų užmačioms pasidaryti sau kelią į Rytus ir per jo žemę. Darbautas buvo kunigas karingas ir pajėgus. Nesugyveno jis ir su kitais Sėlių krašto valdovais ir laikė Mindaugo pusę. Jie tai ir išdavė jo dešimties metų sūnų kalavijuočiams kaip įkaitą.

Iš pradžių, dar nepilnametį kunigo Darbauto sūnų pakrikštijo kalavijuočiai. Fric ir paliko jam tą pačią pavardę, tik sutrumpinę ją į Darbut, kad labiau panaši būtų į vokišką negu į lietuvišką. Jau paaugęs Fric Dar-

but pradėjo šlykštėtis ne tiek savo sutrumpinta pavarde, kiek nauju krikščionišku vardu — Fric. Fricu šaukdavo jo tėvo dvare vieną pilktą šunį.

Rygos vyskupui berniukas iš pat pradžių krito į akį, ir jis norėjo padaryti jį vienuoliu misionierium Lietuvos žemėse. Bet Fricui Darbut nesėkė teologijos ir švento apaštalavimo mokslai, ir jis labiau linko prie riterių ir nuolat mankštinosi Padauguvy ant savo risto žirgo.

Į šį reišą magistras paėmė jį dar ir dėl to, kad parodytų Sėlių krašto kunigams, kaip jie, kalavijuočiai, gražiai elgiasi su neofitais lietuviais, kad išventina juos net į ordino riterius ir apvelka garbingais vikingų draužiais.

Frico Darbut tėvas, kunigas Darbautas, seniai jau buvo miręs. Jo valdas buvo pasigrobę kiti kunigai, o kur jo motina, broliai ir seserys, Fricas nežinojo. Nežinojo ir kur tos tėvo valdos buvo, nors šiek tiek, kaip per sapną, ir atminė dantytas kuoras ant aukšto kalno pilaitė. ... Pilaitė rietė gilus griovys, per kurį buvo permetamas tiltas. Atminė gūdų šilą, aukurą po šimtamečiu ažuolu, mergeles valdylutes ir seną krivį su ilga riesta lazda ir ilga žila barzda. Atminė dar, kaip jo mamaitė ilgas valandas rymodavo ant pilaitės kuorų ir laukdavo tėvelio pargrįžtant iš žygio. ... Ir dabar, keliaudamas savo tėvų, senelių ir prosenelių kraštu, jis skendė mintyse ir prisiminimuose, bet, deja, neturėjo su kuo jais pasidalyti ar pasiteirauti. Kiekviena pakely užeita pilaitė panaši jam buvo į jo tėvo dvare. Kiekvienas upelis, regėjos jam, tas pats, kuris tekėjo per jų valdas. Kiekvienas šilas jam buvo panašus į tą, kuris buvo matomas nuo pilaitės kuorų. Net ir vieversėlių čirenimas jam buvo ne svetimas, o savas.

Kai kalavijuočių kariauna atsistojo poilsio prie Rubikių ežero, Fricui Darbut pasirodė, kad ir tą ežerą jis savo vaikystės dienose yra matęs ir daug su broliais jame irstėjis ir meškeriojęs.

Po karo tarybos posėdžio išėjo magistras su svetimsaliu riteriu grafu von Danenbergu paežere apsidairyti. Dėl visa ko, jei pasisektų sutikti ar pagauti kokį lietuvį, pasiėmė su savimi ir vertėją Fricą Darbut.

— Nuostabus kraštas, nuostabus ežeras, nuostabus ir patys žmonės, — garsiavosi magistras, apžiūrindamas savo kariaunos stovyklos vietovę.

— Nuostabus kraštas, nuostabus, — pataikaudamas magistrui, gyrė Lietuvos kraštą ir von Danenbergas.

— O ten už ežero matai, graie, kokie laukai, kokios pievos, kokios sodybos, ir nė vieno gyvo žmogaus ar naminio gyvulio. Visi pabėgo į miškus. Kad negrėstų pavojus, leisciau savo broliams žydrame vandenyje patiems pasimaudyti ir savo arklius paplukdyti.

— Nuostabiai gražus kraštas, nuostabiai, — tik kartojė svetimsalis pataikūnas.

MARGUČIŲ ŠVENTĖ IR PASKAITA

APIE LITERATŪROS TIKSLUS

Praeitą seštadienį Baltic Freedom House, New Yorke, įvyko Liet. Moterų Atstovybės klubo tradicinė margučių šventė, kurios metu dr. G. Židonytė-Vebrienė iš New Haven, Conn; skaitė paskaitą apie literatūros tikslus.

Ji apibūdino literatūros sąvoką nuo pat giles senovės iki dabartinių laikų. Tarp kitko ji sakė:

XIX amž. mestas žūkis "menas menui" anksčiau plačiai suprantamą literatūros sritį labai susiaurino, atimdamas jai turinį, "atitraukdamas nuo realybės. Šiandien literatūra bevardinama vien dailioji literatūra -- poezija, drama, romanas, novelė, raštai, kurie pirmoje eilėje puoselėja estetiką. Tas jos reikšmės susiaurinimas yra viena iš priežasčių, dėl kurių literatūros

reikšmė sunyko.

Dar XIX amž. rašytojas buvo didelį pagarbą, jis buvo mokytas ir vadas. Tuo tarpu dabar jis atitrūksta nuo visuomenės, pasilikdamas su sauleje vienminčių. Tada rašytojas buvo globojamas pasaulietišku ir bažnytinių valdovų, garbinamas minios. Jis buvo didvyris be konkurencijos, nes filosofas liko minios nesuprastas, mokslininkas

atkakliai trūšė tamsiam rūsy.

Gi šiandien, mokslininkai, išlaisvinę žmogų iš sunkaus fizinio darbo, suteikę jam finansiškai gerovę, susilaukė teisingo minios pripažinimo. Tuo tarpu rašytojas, kuriam palikta tik jausminė ir grožinė sritis, dar ir pats nuo visuomenės nusisuko, užsidarė savyje. Ar visuomenė jo pasigenda? Atsakydama į šį klausimą, dr. G. Vebrienė apibūdino rašytojų materialinę būklę ir visuomenės per menką dėmesį literatūrai bei nuviliotą jos ateitį.

VIRŠUJE: Bal. 12 d. Baltijos Laisvės Namuose New Yorke Pab. Mot. Liet. Ats. Klubas surengė margučių vakarą, kur dr. Židonytė-Vebrienė iš New Haveno skaitė paskaitą. Priešakyje, ant grindų, P. Šimėnienė ir V. Jonuškaitė; Pirmoje eilėje (iš kairės į dešinę) Abraitienė, Sirusienė, H. Kulber, Budraitienė, Damkuvienė, Šimėnas, dr. Židonytė-Vebrienė, S. Mulks, Trečiokienė ir Jokubaitienė.

Vyt. Maželio nuotrauka

Literatūra turėtų vaidinti centrinį vaidmenį komplikotose mūsų šiuolaikinės kultūros raidoje. Rašytojas, kurdamas ne abstraktiškas teorijas, o nuofirdžius, įgyventus veikalus, atgaus pirmąją pagarbą ir pripažinimą.

(Nukelta į 10 psl.)

— Tai, kad čia mums toks kraštas! — užsisvajoję magistras, — žemės (dausa padarytume!

— Na, maž Dievas duos, magistre: sunaikinsite Vorutą, nuversite nuo sosto pagonį Mindaugą, o ten — sutartis po sutartis; vienas netesėjimas, kitas; vienas žygis į krašto gilumą, kitas... ir visa Lietuva jūsų! Šėliu kraštas jau ir dabar kaip ir jūsų, o jei Žemaičių pamariu susisieksite dar ir su broliais kryžiuočiais, tai ir Rytai neatsilaikys prieš jūsų galybę! — vis pataikavo svetimšalis riteris ir savo mintyse apgailestavo, kad jo plika nusususį grafystę taip toli nuo šio turtingo pagonių apgyvento krašto.

— Kryžiuočiai mums ne broliai, grafe: tai girtuoklių, neklauzadų ir ištvirkėlių gauja! — piktai atrėžė jam magistras Volkevinas.

Po valandėlės jis kalbėjo toliau:

— Gera tau pasakyti, grafe, — vienas žygis į krašto gilumą, kitas, o kiek mums tie žygiai kaštuoja galvų, kraujo ir pinigų? Gerai, kad dar jūs: Europa mums padeda, be jos pagalbos mes čia seniai būtume praužė pikčiau kaip Palestinoje ar Vengruose... Kad ir toji pati Voruta, juk kunigaikščio sostinė, o kur ji?! Kur nors tarp raistų ir pelkių. O paliesi ją šita širšių lizda, tai pamatysi, grafe, ne tik patys pagonys, bet ir jų velniai su visomis miško dvasiomis mus puls!

— Užtat ir reikia susijungti jums su kryžiuočių ordinu: nors jie šioje ar tokioje, bet visgi krikščionys, broliai — su pagonimis kariauja.

— Jie kariauja?! Jų karo tikslas, grafe, tai kuo daugiau žemių užgrobti, kuo daugiau turto prisiplėsti ir kuo daugiau vergų sau parsivesti! Pagonių krikštą bei jų sielų išganymą jiems tiek rūpi, kiek mums pernyksti sniegas! Savo karais jie tik šventam popiežiui akis dumia ir mums už akių užbėgti stengiasi.

— O jūsų, magistre, koks šio karo žygio tikslas? — paklausė svetimšalis grafas.

— Mūsų šio karo žygio tikslas — Dievo vietininko žemėje tikslas! Štai koks mūsų brolių kalavijuočių karo žygio tikslas! — nutraukė jį magistras, ir jie abu nutilo, bet kai magistras vėl užsiminė apie liežuvį, grafas jį nuramino:

— Kai dėl liežuvio, maloningasis pone, tai maža bėda: man vienas belaisvis lietuvis, kvociamas dėl plaičių igulos bei jų pastapties, išdavo ir kas esą tose ežero salose. Vienoje ežero saloje esanti jų deivės Mildos šventykla. Į tą šventyklą galima eiti žengti tik per tam tikrus šventus vartus. Ta šventovė dieną naktį stogiančios nekaltos mergelės vaidilutes ir vienas krivė. Mergelės esančios visos jaunos, visos gražios, gražuolis ir pats krivė. Jis tai jau geriausiai pasitarnautų mums liežuvium ir nuvestų į Mindaugo sostinę pačiu trumpiausiu ir sausiausiu keliu. Be to, tas lietuvis išdavė man ir kitas tos salos paslaptis, butent, kad paprastiems pagonims tos šventyklos vartai atsiveria tik Mildos šventės dieną, šiaipgi išėjusius molus jų slenkščio negalinti peržengti nė vieno mirtingojo žmogaus koja.

— O kur tas lietuvis? Ar nepraverstų jis mums liežuvium į Vorutą?

— Deja, magistre, jis mirė!

— Tai kam, grafe, pasiskubinai?

— Jis pats nusižudė. Vos suspėjome pakrikštyti.

— Gaila — mirusieji nebekalba. O apie Vorutą nieko nepasakė? Ne-klausei?

— Klausiau: Zariją prarijo, bet nieko nepasakė!

Fricų Darbut pradėjo tankiai plakti širdis, ir jie vos vos susilaikė vietoje nesukapojęs jų abiejų savo kalavijū.

— O tu ar nieko neatsimeni apie pagoniškas apeigas? — paklausė magistras Ericą, pamatęs jį išbalusį.

— Ne, magistre: man, kaip krikščioniui, nedera tokiais prisiminimais sau galvą kvatinti, o paskiau savo dvasininkui per išpažintį pasisakyti. — atsakė magistrui Fricas, dėdamasis ramus esąs ir viskam abejingas, nors grafo pasakojimai sukretė jį iki sielos gelmių. Jis prisiminė, kaip su savo mamaite ir sesute Vida lankė Mildos šventyklą prie tokio pat didelio ežero. Atminė, kaip Mildos šventės naktį visa paežerė nušvito laužais, o berneliai ir mergelės plukdė į vandenį savo vainikėlius. Paleido į ežerą savo vainikėlių ir jo sesute Vida, bet jis nesusitiko nė su vienu bernelio vainiku. Ir sesute mergelė sugrįžo namo. Vėliau sesute Vida pasišventė deivei Mildai tarnauti ir jai atidavė savo vainikėlių.

— O kuri toji sala su deivės Mildos šventykla? Čia jų daug, aš suskaičiau net keturiolika? — paklausė magistras grafa ir apžvelgė visą kaip liūlys tviskantį ežero plotą su keturiolika salų.

— Šitoji, magistre, šitoji, — ir grafas von Danenbergas parodė ranka vieną nedidukę, apvalią, bet aukštai virš vandens iškilusią salą, apaugusią šimtamečiais medžiais milžiniais ir apžėlusią meldais, ajerais ir švendrėnais.

— Šitoji?! Šitoji nuo kranto ne taip jau ir toli. — neva suabejojo magistras.

— Šitoji, norsusis magistre, šitoji... Ziūrėkite, ten lyg koks dūmelis rūksta ir kažkokios baltos būtybės tarp medžių kamienų švaistosi... Duok man, magistre, kokį puskapį knechtų, o aš tau ir salą pasieksiu, ir aukurą išgrausiu, ir tą šventyklą sudeginsiu, ir visas vaidilutes su jų krive pristatysiu.

— O kaip, grafe, tu jas pasieksi, juk mes neturime nei laivų, nei vainikėlių, o ežeras platus ir gilus. Sala, matai, vis dėlto nearti. O, be to, gal ir ją saugo koks nors nemažas ginkluotų lietuvių būrys, — ir magistras susirūpino ne tiek dėl salos tolumo, kiek dėl grafo įžūlumo užbėgti jam už akių.

Jis jau vaikdavosi sau jaunas gražias vaidilutes, puošnią Mildos šventyklą, tylą, pavėsį, ramybę ir krivę, kuris būtų jam tinkamiausias liežuvius Mindaugo sostinė.

Adelė, Adeliukė ir Motiejus Mažeikai, vienintelė lietuvių šeima New Yorke gėlių biznyje. Be moderniškai įrengtos gėlių krautuvės (Park Florist, 80-15 Jamaica Ave., Woodhaven 21, N. Y.) Mažeikai taip pat turi gerai įrengtą šiltnamį gėlės auginti. Mažeikai šią savaitę minėjo savo vedybų 14 metų sukaktį.

Vienybės nuotrauka

DRAMATURGO VYTAUTO ALANTO SUKAKČIAI

Sprendžiant iš pasirodžiusių knygų, atrodytų, jog Vytauto Alanto pirmoje eilėje esama beletristo ir tik paskui dramaturgo, nes beletristikos išspaus-ta 5 veikalai, o dramų -- tik du: Buhalterijos klaida ir Aukštadvaris. Tačiau žinodami, kad Alanto parašyta ne du, bet trylika dramų veikalų, vien jau iš skaičiaus sprendžiame, kad dramų kūrybai mūsų rašytojas skiria daugiau reikšmės ir laiko.

Nė viena mūsų leidykla šian-dien dramų, deja, neleidžia, ir dėl to scenos mėgėjai labai pasigenda veikalų. Laimingesni tie, kurie gali pasiekti patį autorių. Šia prasme detroitiskiai džiaugiasi, turėdami savo tarpe šiuo metu patį produktyviausią

mūsų dramaturgą Alantą. Jie parodo ne tik Detroito scenoje naujus savo rašytojo veikalus: nuveža juos ir tolimesniems kaimynams -- Clevelandui, Chicago, kur jie visada mielai laukiami ir šiltai priimami. Jau dabar yra aišku, kad Detroitas, turėdamas savo dramaturgą ir režisierių, net ir su mėgėjais aktoriais Lietuviško teatro la-puose prilygs Bostonui ar Chicagui, kur susitelkęs mūsų aktorių elitą.

Per dvidešimt penkerius me-tus sceną yra išvydę apie 10 Alanto veikalų: keturi Lietuvo-ie, kiti -- jau tremtyje. Tuo būdu po Vydūno ir Valčiūno Alan-

(Nukelta į 9 psi.)

LATEST DIVIDEND
DECLARED AT THE
INCREASED RATE
of **3 1/4 %** a year

(3% regular plus 1/4 % extra)
Compounded
QUARTERLY

Save Here -- And Profit More -- Right Now!

THE *Kings County*
SAVINGS BANK

Incorporated 1880

2 CONVENIENT OFFICES:

135 Broadway at Bedford Avenue

539 Eastern Parkway at Nostrand Avenue

Member Federal Deposit Insurance Corporation

— Tai duosi, magistre?

— Reiks atsiklausti karo tarybos, — atsakė jam magistras ir pasiryžo pats pasiekti salą ir pasirinkti sau gražesnes vaidilutes.

Kai jis pranešė apie tai karo tarybai, visi tam jo sumanymui pasipriešino ir pasiuntė į salą ant sukulto plausto nedidelį dalinį, sudarytą iš knechtų, vieno riterio vado ir vertėjo Frico Darbuto. Jiems buvo įsakyta išgriauti aukurą, užlieti šventąją ugnelę, sudeginti šventovę ir pristatyti į krantą visas gyvas ir nepaliestas vaidilutes ir patį krivę.

Greit buvo sukaltas plaustas, parinkti narsesnieji knechtai, paskirtas riteris vadas, ir gerai apginkluotas dalinys, atsistūmęs nuo kranto, nusyrė į paslaptinę salą.

Visi yrėsi, darbavosi sutartinai, žvalgėsi į tolesnes ežero pakrantes ir buvo pasiruošę bet kokiems netikėtumams.

Priplaukę salą, įsiklausė, kas dedasi jos viduje ir irklų vietoje paėmė į rankas ginklus. Saloje giedojo, čiulbėjo paukštytės, ramiai ošė šimtamečiai medžiai, o apie salą, vėjo lankstomi, lingavo meldai, drebėjo ajerai ir, susisiekdamos išplaukėjusiomis viršūnėmis, apie kažin ką ramų, saldu ir paslaptinę šnibždėjosi švendrės. Šiaip saloje nebuvo girdėti nei vieno žmogaus balso, nei mažiausio bildesio, tik vienoje vietoje, po šimtamečiu ažuolu, kilo į dangų dūmų stulpelis. Iš tikrųjų sala atrodė it užburta ar paslaptinių būtybių gyvenama... Tik staiga salos viduje pasigirdo nuostabiai gražus vyriškas balsas, kuriam atsiliopė dar gražesnė mergelių balsų sutartinė. Tam vyrui balse ir mergelių sutartinėje pasigirdo Fricui Darbutui ir užgintos meilės godos, ir nerimstančios širdies gėla, ir duotųjų deivei Mildai skaisčių apžadų varžtai, ir jo nelaisvė pas kalavijuočius... Ir regėjosi jam, kad tos jų giesmės klausosi ir nurimęs ežero plotas, ir vandenyje viršūnėmis žemyn paskendę medžiai, miškai ir artimesnės bei tolesnės salos. Kad paslėptų savo susijaudinimą, Fricas Darbut pradėjo energingai darbuotis irklų. Staiga nuostabi sutartinė nutilo. Riteris vadas peržegnojo salą, pamosavo į ją kalaviju su šventomis relikvijomis, esančiomis jo rankenoje ir, padalinęs dalinį į būrius, išlipė į krantą iš visų keturių pusių.

Vado įsakymu keli knechtai apėjo aplink salą ir sugrįžę ženklais parodė, kad nieko įtartino neradę. Tuomet pagal vado ženklą visi pradėjo kopti aukštąsias salos krantais į jos viršų. Įkopę nustebo: vidury salos aikštelė buvo aptverta dalia tvorele. Šventyklos vartai išbraižyti nuostabiais raštais, išpauštyti gėlemis ir papuošti vainikėliais. Už tų vartų, po milžinu ažuolu, ant puošnaus aukuro, kūrenosi ugnelė ir šėmų dūmų stulpelis kilo į dangų. Dar toliau salos gilumoje po medžiais buvo matyti kažkokie pa-statai.

Aplink aukurą klūpojo trylika baltomis drobėmis apsiautusių, rūtų vainikėliais pasidabinusių vaidilučių, o jų vidury, stovėjo iškėlęs į dangų

rankas, palaidais plaukais, ilga apvalia barzda, augalotas gražuolis krivė. Įsibrovėlių ir jis tarytum ar nematė ar negirdėjo. Ilgai ramiai stovėjo ir dalinys, o Fricas, negalėdamas atsižiūrėti ir atsigėrėti tokiu dar vaikystėje matytu reginiu, stovėjo ir bijojo pakrutėti, kad nesudrumstų tos šventos tylos, tos pasakos, kurią jis stebėjo it per sapną. Karts nuo karto dvi vaidilutės, maldingai sudėjusios rankas, priedavo prie aukuro, jam nusilenkdavo, ir viena uždėdavo sauso medžio šakelę, kita pabėdavo į šventą ugnelę smilkalų žiupsnelį, vėl abi nusilenkdavo ir vėl maldingai suglaudusios delnus klaupdavo į savo vietą, į įsibrovėlių dalinį net nepažvelgusios.

Viena vaidilučių pasirodė Fricui lyg kur matyta ar sapnuota ir priminė jam jo tėvo dvaro mergeles.

Riteris vadas sukosėjo vieną kartą, kitą, čerkštelėjo kalaviju į šarvus niekas į jį ir negrįžtelėjo. Tik staiga krivė vėl užgiedojo, ir tokią gi gaudžią giesmę, tokių gi širdį veriančiu balsu, kad kai ir vaidilutės jam atsiliopė, Fricas, užuot laikęs rankoje paruoštą kalaviją, nuleido jį žemėn ir visai apstulbo. Tuomet riteris sugriebė krivę už pečių ir, smarkiai jį supurtęs, ištraukė iš mergelių būrio. Krivė parpuolė, bet greit atsikėlė ir, pagrūmojęs kalavijuočiui abiem kumštėmis, vėl atsistojo prieš aukurą. Tuomet riteris liepė Fricui pasakyti krivei, kad jis su visomis vaidilutėmis paliktų salą ir keltųsi su juo į krantą. Kai Fricas perdavė vado įsakymą, krivė ir visos vaidilutės gestais ir mostais griežtai jam pasipriešino ir pasiliko prie aukuro.

— Užlieti ugnį! Išgriauti aukurą ir padegti šventyklą! — įsakė vadas knechtams.

Vieni knechtai puolė griauti aukuro, kiti nubėgo į ežerą vandens, o krivė ir vaidilutės susispietė apie šventąją ugnelę ir, nepaisydami grasinimų kalavijais, nenorėjo trauktis iš vietos. Gynė šventą ugnelę kaip išmanydami ir visais balsais šaukėsi dievų pagalbos. Tuomet knechtai, vadui paliepus, pradėjo jas po vieną traukti iš būrio už rankų, už drabužių ir stumti į pakalnę. Pritrenktas krivė nebesikėlė nuo žemės. Vienu metu buvo užlieta šventoji ugnelė, išgriautas aukuras ir padegta šventyklą.

— Padegt ir anuos pastatus! — įsakė vadas, kalaviju parodęs į salos gilumoje matomus trobesius. Nubėgę su nuodėgiliais knechtai tuojau sugrįžo atgal ir pranešė vadui, kad tuose pastatuose slauginami sunkiai sužeisti Mindaugo kariai, išgriautų pilaičių gynėjai.

— Sudeginti pastatus ir su Mindaugo kariais! — įsakė vadas. Ir pastatai tuojau suliepsnojo.

Visa tai matė Fricas. Jam pradėjo virpėti rankos ir kojos, ir tankiai plakti širdis. Pasijuto ir jis esąs tos niekšybės dalininkas, ir jo galvoje pradėjo kilti keršto mintys, viena už kitą baisesnės ir žiauresnės.

(Bus daugiau)

KANDIDATAI Į AMERIKOS LB TARYBĄ IR PASAULIO LIETUVIŲ SEIMĄ

Dr. Jonas Balys, universiteto profesorius, tautosakininkas, Artic Institute of America mokslinis bendradarbis, mokslinių veikalų autorius.

Dr. Jonas Valaitis, aktyvus visuomenininkas, "Sviesos" sambūrio steigėjas, Santaros-Sviesos Federacijos pirmininkas.

Julius Smulkštys, Indijanos universiteto lektorius, aktyvus jaunimo organizacijų narys, 1957 m. Santaros motrašėlio redaktorius.

Algis Gureckas, buhalteris, Studentų Santaros steigėjas, Sviesos-Santaros Filisterių Kolegijos pirmininkas, spaudos bendradarbis.

Marius Katiliškis, rašytojas, Liet. Enciklopedijos premijos už romaną "Miškais ateina ruduo" laimėtojas.

Algirdas Landsbergis, rašytojas, Draugo premijos už veikalą "Kelionė" ir Clevelando LB skyr. už dramą "Penki stulpai turgaus aikštėje" laureatas.

Antanas Skėma, rašytojas, Vilniaus Teatro aktorius ir režisierius, Darbininko literatūrinės premijos už dramą "Zvakidė" ir Clevelando Kultūros Fondo premijos už dramą "Pabudimas" laimėtojas.

Marija Gimbutienė, archeologė, lietuvių proistorės tyrinėtoja, mokslinių leidinių bendradarbė, aktyvi visuomenininkė, LB Krašto Tarybos sekretorė (kandidatė tik į Krašto Tarybą).

PRAMOGOS IR SUSIRINKIMAI

KUR BALSUOTI?

Balandžio 27 d., sekmadienį, įvyksta rinkimai L. B. Tarybos ir atstovų į Pasaulio Lietuvių Seimą. Tą dieną, nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro, Brooklyne veiks dvi rinkimų komisijos. Viena Apreiškimo parap. mokykloje -- žemutinėje salėje, o antra Liet. Taut. Klube, 337 Union Ave., Brooklyn, N. Y.

Ridgewoodo Apylinkės balsavimas įvyks nuo 12 val. po pietų iki 6 val. vakaro, Lietuvių Atletų Klubo patalpoje, 1332 Halsey St., Brooklyne.

Kearny - Harrisono, N. J., apylinkėje balsavimas įvyks paraprijos salėje nuo 9 val. ryto iki 6 val. vak.

Elizabeth, N. J., balsavimas įvyks Elizabeth lietuvių paraprijos salėje nuo 7 val. ryto iki 5 val. popiet.

Nariai, vykdami balsuoti, privalo būtina su savim turėti nario knygutės.

Norintieji naujai įstoti, nario knygutės galės gauti rinkimų patalpoje.

● Balandžio 26 d. 6 v. v. Apreiškimo paraprijos salėje New Yorko Studentai Ateitininkai rengia koncertą. Programą išpildys: Diana Papievytė, pianistė, Nijolė Ambrazaitė, sopranas, Lina Skučaitė, balerina, Juozas Daubėnas, aktorius ir Alvydas Karaša, bosas. Šokiams gros R. Butrimo orkestras.

● Balandžio 27 d., šeštadienį, 6 val. vakaro Brooklyno Am. Lietuvių Pillečių klube įvyks Lietuvių Žurnalistų S-gos New Yorko skyriaus narių susirinkimas, kuriame Vincas Rastenis skaitys paskaitą -- "Dabartinė spauda Lietuvoje". Kviečiami ir svečiai paskaitos pasiklausyti.

● Gegužės 3 d. Apreiškimo Par. salėje, Brooklyne, statomas P. Naumiščiškio 3 v. vaidinimas. Po vaidinimo seka

STASIO BUTKAUS PAGERBIMAS

Balandžio 19 d. Liet. Pillečių klube, Brooklyne, įvyko Stasio Butkaus pagerbimo vakaras. Lėkraiščiuose jau buvo rašyta apie šį kuklų asmenį, vieną pirmųjų Lietuvos kariuomenės savanorių, autorių knygos "Vyrai Gedimino Kalne". Susirinko gana gausūs būrys inteligentijos. Dalyvavo Gen. Liet. Konsulas J. Budrys, vice-konsulas A. Simutis, prof. J. Puzinas, Tvarkūnai, Kairiai ir k. Programinė dalis vyko didžiojo klubo svetainėje, vadovavo J. Valakas. Už garbės stalo sėdėjo Gen. Liet. Konsulas J. Budrys, vice-kon. A. Simutis, garbės svečias St. Butkus ir garbės pirm. J. Šinkus.

Buvo daug sveikinimų. Kario redaktorius Z. Raulinaitis turėjo paskaitą apie jubilijato gyvenimą ir veiklą Lietuvos kariuomenėje. Buvęs Liet. kariuomenės savanoris ats. kap. Petras Jurgėla papasakojo savo atsiminimus iš anų laikų kovų, kuriose teko dalyvauti St. Butkui. Kaip Lietuviško Legijono Amerikoje Posto Vadas, Jurgėla apdovanojo Stasi Butkų to Legijono medaliu.

Programiniai daliai užbaigus, svečiai buvo pakviesti užkandžiams. Užkandžių metu

šokiai, grojant R. Butrimo orkestru.

● Gegužės 11 d., 2:30 val. po pietų įvyksta pianistė Jūlijos Rajauskaitės rečitalis Town Hall salėje, New Yorke.

● Gegužės 17 d. 2 val. 45 m. po pietų, Carnegie Recital Hall, New Yorke, įvyks Elenos Kepalaitės išraiškinio šokio rečitalis.

● Gegužės 17 d., 8:30 val. v. Grand Paradiše Grand Ballroom, Brooklyne, įvyksta Moterų Vienybės Pavasario Šokiai ir balius. Gros J. Thomas orkestras.

● Gegužės 30 d. Saievo Pokylų salėje, 260 Knickerbocker Ave., Brooklyne, įvyks Atletų Klubo sportininkų vakaras.

buvo tęsiama linksmoji programos dalis su dainomis ir sveikinimais. Jubilijatui nuo vakaro dalyvių buvo įteikta kukli dovanėlė: medžio ražinys -- Gedimino pilis ir legendarinis Geležinis Vilkas. Ta proga buvo atsižvelgta į neseniai laikraščiuose tilpusį Punsko lietuvių atsisaukimą prašant prisistiepti jiems rašomų mašinelių jų mokykloms bei kultūrinėms įstaigoms. Prof. J. Puzinui ši

reikalą aiškiau nušvietus, buvo parinkta aukų. Aukų rinkėjai, B. Spūdienė ir K. Bačas-kas, surinko 86 dolerius. Tokie būdu šis Stasio Butkaus pagerbimas vainikavosi svarbiu Lenkijoje gyvenančių lietuvių jų kultūriniai veikalai paremti darbu.

Norėtusi palinkėti "Vyrai Gedimino Kalne" knygos autoriui Stasiui Butkui sveikatos ir ilgiausių metų. P. N.

Vytautas Alantas...

(Atkelta iš 8 psl.)

tas yra daugiausia davęs lietuviškam teatrui veikalų. Gyvos problemos Alanto veikalus daro patrauklius. Štai kad ir meilė bei šeimos laimės, kurios pagrindą sudaro vaikai, problema "Aukštadvario" dramai teikia visuotinumą, nors patys veikėjai -- dvarininkai šiandien nebėra aktualūs. Arba meilė ir vedybinė buhalterija yra problema, kurią jau Zemaitė daug kartų įvairiose padėtyse yra sprendusi, -- Alanto naujuose personazuose "Buhalterijos klaidoje" iškyla savitu aspektu. Ne be pagrindo ši komedija populiarė ne tik mūsų scenoje: ir latviai ją yra pamėgę.

Alantas, kaip dramaturgo, debiutas įvyko 1932 m. rudenį, Valstybės teatrui Kaune pastatius jo "Uztvanką". Praėjo jau 25 metai, bet tie, kurie buvome premjeroje, gyvai prisimename vieną nuomonę, jog "Uztvanką" tai labiausiai nusisekęs rež. B. Dauguviečio pastatymas. Ir žinoma ir kritikai atkreipė dėmesį į veikalo sceniškumą, puikią dramatinę įtampą, vykstant konfliktui tarp vyro, pasiaukojančio žmonijos labui, ir jo žmonos smulkių asmeninių igėdžių.

"Gaisras Lietuvoje", antrasis Alanto veikalas, vaidintas 1934 m. rudenį tame pačiame Valstybės teatre, visiems buvo netikėtas dėl revoliucinių minčių. Tasai revoliucininkas -- tai mokytas Sadonis, kovojąs su konservatyviais kaimiečiais, nepripažįstančiais naujovių. Žmoniško šulinio iškasimas, nusausinimas pelkių, nugriovimas lūnų ir statymas modernių trobesių -- jiems atrodo tikra revoliucija. Autorius čia alegoriš-

kaip pasitelkia stiprybės iš praetis: per Jonines, atgaivindamas senovinės amžinosios ugnies garbinimą, sukuria laužą, nuo kurio užsidega lūnos, ir tuo būdu lieka atviras kelias naujovinei statybai.

Jau iš pirmųjų veikalų buvo aišku, kad atėjo savitas autorius į lietuvišką sceną. Ryškūs charakteriai, sumani intriga, gyvi dialogai, pozityvi lietuviška idėja yra tie ramsčiai, kuriais remdamasis, Alantas tęsia ir puoselėja realistinę mūsų dramą, nesivaikydamas ypatingų formos naujovių. Savo, kaip dramaturgo, stilijų parodo ne tiek žodžiu, sakiniu ar įmantriomis replikomis, kiek pačiais charakteriais. Pagrindinius veikėjus autorius pasirenka daugiausia iš inteligentų: mokytoją, gydytoją, inžinierių, valdininką ir pan. Savaiame suprantama, ir jų kalba toli gražu nebe liaudiška: nestokoja rafinuotumu, kai kur tam tikro patoso.

Lietuvių rašytojų vardu linkiu kolegai Vytautui Alantui neslengvomis visų mūsų darbo sąlygomis eiti tolyn ir gilyn tuo pačiu lietuvišku keliu, kuriuo prieš 25 metus įžengė į mūsų sceną.

B. Babrauskas
Rašytojų Draugijos
Pirmininkas

ATITAIŠYMAS

Vienybės Nr. 16 (7 psl.) parašyta: "Juozas Laučka, prityręs laikraštinkas, gimęs Lietuvoje ir baigęs Lietuvioje aukštąjį mokslą". Turė būti: "... gimęs Amerikoje ir baigęs Lietuvoje aukštąjį mokslą."

MARGUČIŲ ŠVENTĖ...

(Atkelta iš 7 psl.)

Treinityje gyvenančių mūsų rašytojų būklė primena Santayanos vaizdžiai aprašytus Homero laikus, kai be gyvenimo patogumų, be saugumo, ir ramybės, negalvodami apie kokią pripažinimą ar įvertinimą to meto poetai sugebėjo skausmą pridengti didybe, instinktus susivaldymu ir herojišku atvirumu.

Nuoširdus žmogaus prigimties pavaizdavimas, spontaniškas

gyvenimo džiaugsmas, grožio meilė ir jo įvelgimas visur, net kasdieniniuose dalykuose suteikė homerinei kūrybai nemirtingumą.

Literatūra turi būti įvairi, kaip gyvenimas. Viskam joje yra vietos, bet viskam turi būti ir saikas. Hipertrofija, kurio nors vieno aspekto suardo harmoniją ir nuvertina net ir talentingo rašytojo kūrinį.

Aplamai, paskaita buvo labai išsamiai ir įdomiai paruošta. Liet. Mot. Ats. klubo pirm. V. Leskaitienė tažė padėkos žodį ir preligentelį ietelkė gėlių.

Po to įvyko valės prie lietuviškai paruošto Velykų stalo.

Dail. Adomo Galdiko kūrinį "Ruduo Lietuvoj" loterijos būdu laimėjo E. Kilikonis, neseniai iš Australijos atvykusio dr. Kilikonio mažametis sūnus, gyv., State Hospital, Central Islip, L. I., kur jo tėvas dirbė, kaip gydytojas.

Svečių atsilankė apie 70. Jų tarpe A. Stašinskienė, J. Simutienė, pulk. J. Vėbra, dr. J. Bruozaitis iš Chicago, L. Dymša, Čerienė Mulis, J. Trečio-kienė, Šimėnai, M. Jokubaitienė, Kulbokienė ir daug kitų.

E. Čekienė

Turaukas...

(Atkelta iš 5 psl.)

Į tai galima atsakyti skolinui iš Evangelijos: "Nežinote nei dienos, nei valandos"... Tai reiškia, kad rytojūs ne mūsų valioje, kad nei asmeniškame, nei viešame gyvenime nežinome, ką mums rengia ateitis. O vistiek žmogus -- tas protingas padaras (animal rationale) -- savo prigimtimi yra palinkęs rengtis ateičiai.

Mūsų liaudies išmintis yra sukūrusi patarėlę: "Gyvenk taip, lyg rytoj mirtum, o dirbk -- lyg 100 metų gyventum".

Šiuo pozvilgiu daug ko galime pasimokyti ir iš mūsų tautos netolimos praeities.

KARLONAS

FUNERAL HOME
Lietuviams tarnauja daugiau kaip 20 metų.
280 CHESNUT STREET
New Britain, Connecticut
Telefonas: 9-1181

TRAUN'S BAR RESTORANAS IR BARAS

AUGUST TRAUN, Savininkas

N. E. Cor. 7th ir Dauphin Street, PHILADELPHIA, PA.
Telefonas POplar 9-9352

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

IUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601-3 SO. SECOND STREET, PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON ST. PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

Meškauskas...

(Atkelta iš 4 psl.)

Aš labai bijau, kad ateities istorikas, perskaitęs 1940 metų vasaros Lietuvos laikraščius, gali sušukti: "Kokią nesąmonę plepėjo Lietuvos politiniai emigrantai, kad vien tik kai kurie žydai sovietiskus okupantus sutiko su gėlėmis rankose. Juk Lietuvos liberalai, išniekindami savo idėją, sveikino okupantą ne tik gėlėmis, bet ir eilėrašciais. Juk jie lenktyniavo savo tarpe, kas geriau suniekins Nepriklausomos Lietuvos praetį..." Kol mes dar gyvi, rasit, dar galime šiek tiek pakoreguoti anų metų spaudos davinius. Tam tikslui ir skiriamas šis menkas bandymas.

(Bus daugiau)

J. Markiewicz

AND SONS, INC.
Laidotuvių Direktorai
15 TRUMBULL STREET
New Haven, Connecticut
Telefonas: LOcust 2-9229

VALLY'S Restaurant

Savininkai
JUOZAS VALKAUSKAS
ir
JONAS SRUGIS
Vieta, kurią lanko visi -- senieji, čia gimusieji ir naujieji lietuviai.
865 BANK STREET
WATERBURY, CONN.
Tel. Plaza 3-9838

Užsakymas
pastu tuoj
ispildomas

Katalogas
be mokescio
prisiunčiamas

Iš Vokietijos importuoti
BATAI VISAI SEIMAI
Vokiškos perlinės kojinės
visokio stiprumo \$1.25.

VASARINIAI SANDALIAI
jau gauti

VOKIŠKO DARBO BATAI
ir namuose nešiojamų batelių didelis pasirinkimas

SALAMANDER

335 E. 86. Str., N. Y. C. 28, N. Y.
Tel.: EM 3-3045

Atidaryta kasdien 10 - 7
Ketvirtadieniais 10 - 9

53 - 02 Myrtle Ave., Ridgewood-
Brooklyn -- Tel.: KV 1-3727

Iėjimas iš Center Street.

Atidaryta kasdien 9 - 10
Treciadieniais iki 6
Penktadieniais iki 9 val.

Visame New Yorke nerassite gražesnių ir patogesnių salių kaip

GRAND PARADISE

Ką nerengtumėte: koncertą, vestuves, prakalbas ar šokius -- salėse gali tilpti nuo 25 iki 2000 dalyvių. --

J. WEINSTEIN, Reikalų Vedėjas

320 GRAND STREET

BROOKLYN 11, N. Y.

Telefonas: EVergreen 7-1123

LIETUVIŠKI SŪRIAI

Lietuviški sūriai, gaminami Michigan valstybėje yra švieži nes jie atgabenami lėktuvais:

Petro Lisausko krautuvėje taip pat galite gauti lietuviškos Boston Baking Co. gamybos duonos, lietuviškų desrų ir šviežių, tiesiai iš farmos atvežtų kiaušinių. Lisausko krautuvėje gaunami tik švieži produktai.

PETRAS LISAUSKAS

64-09 CLINTON AVENUE

MASPETH, N. Y.

(Prieš Maspetho Lietuvių baznyčia)

Tel. TW 4-8087

DIDELĖS NUOLAIDOS SIUNCIANTIEMS PAKIETUS I LIETUVĄ!

Tik asmeniškai atsilankę, galėsite įsitikinti, koks didelis vyriškų ir moteriškų medžiagų pasirinkimas

Mūsų krautuvėje gausite viską, kas tik reikalinga jūsų artimiesiems Tėvynėje pradžiuginti.

Vilnonės, šilkinės ir kitokios medžiagos žemesnėmis kainomis, negu kitur.

DORION MFG'S OUTLET STORES, INC.

148-09 Jamaica Avenue

Jamaica 35, N. Y.

(Išlįpti Sutphin Blvd. Stotyje)

Tel. AXtel 7-6082

ALBERT F. PETERS

(PETRAUSKAS)

Apraudos ir knygvedybos patarnavimas. Federalinių, valstybės ir miesto taksų pildymas.

116-55 QUEFNS BLVD., FOREST HILLS 75, N. Y.

Tel. VI 3-1477

Namų adresas. 106-53 95th St., Ozone Park 17, N. Y.

Perkant - parduodant namus, ar išnuomojant butus, įvairiausiais apraudos reikalais, federalinių ir valstybinių taksų (INCOME TAX) užpildyti, pirkimui piniginių perlaidų (MONEY ORDERS),

kreiptis

HAVEN REALTY

Joseph Andrusis Insurance

87-09 JAMAICA AVENUE

WOODHAVEN 21, N. Y.

TEL. VI 7-4477

Kasdien -- 9 val. ryto iki 9 val. vak.

Sekmadeniais -- 1 val. p. p. iki 5 val. vak.

GERIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE

PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave.,

Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

M. AND Z. COLLISION WORKS
JULIUS MALDUTIS
 Sulankstyčių automobilių dalių ištiesinimas, pakeitimas naujomis, dažymas ir poliravimas
937 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.
 (Tarp Morgan ir Bushwick Ave.) Tel. EVERgreen 8-9794

FIRE - AUTO - LIABILITY - BURGLARY - GLASS PLATE
ROBERT F. NARK
 APDRAUDOS SPECIALISTAS
 26 Court Street Brooklyn 1, N. Y. MAIn 4-6400
 700 Caroline Ave. N. Valley Stream, N. Y. Valley Stream 5-0783
 LIFE - HEALTH - ACC. HOUSEHOLD - COMPENSATION

PARK FLORIST
MATTHEW MAZEIKA, Savininkas
 Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.
80-15 JAMAICA AVENUE (Skersai nuo Haven teatro)
WOODHAVEN 21, N. Y. Tel. VIRginia 9-3112

REPUBLIC WINE & LIQUOR STORE
MARIJONA IR JURGIS JOKUBAIČIAI
 322 UNION AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
 Telefonas: EVERgreen 7-2089

LIETUVIŠKA DUONA - LIETUVIŠKAS SŪRIS
LIETUVIŠKOS DEŠROS IR SKILANDŽIAI

JONAS ANDRULIS
 Michigan Farm Cheese, Inc.
 Fountain, Michigan

PETRAS LISAIUSKAS
 64-09 Clinton Avenue
 Maspeth, New York

LITHUANIAN BAKERY
 131 Insee Place
 Elizabeth, New Jersey

Norintieji įsigyti šių skanių lietuviškų produktų, kreipiasi į jų gamybos generalinį atstovą **PETRA LISAIUSKĄ**, 64-09 Clinton Avenue, Maspeth, New York.
Tel. TW 4-8087

Lietuviai Advokatai
CLEMENT A. VOKET
 (Vokietaitis)
 41-40 74th STREET
 Jackson Heights 73, N. Y.
 NEwton 9-6620

K. W. MICHELSON
 87-14 111th Street
 Richmond Hill 18, N. Y.
 VIRginia 6-6060

ST. BREDIS, Jr.
 37 Sheridan Avenue
 Brooklyn 8, N. Y.
 APplegate 7-7083

A. J. WESLAN
 16 Court Street
 Brooklyn, N. Y.
 TRIangle 5-6116

A. ANDRIUSKEVICIUS
 Laikrodininkas - Juvelyras
 Didelis pasirinkimas
BRANGENYBIU
 485 Grand Street
 Brooklyn 11, N. Y.
 Tel. EVERgreen 4-2318

BILL'S BAR
 (Buv. Atletų Klubu name)
W. OSIPAIUSKAS
 Savininkas
 Geri gėrimai, geras maistas,
 draugiška nuotaika
 168 MARCY AVENUE
 Brooklyn 11, N. Y.
 EV 4-9709

MISIŪNŲ DEGTINĖS KRAUTUVĖ
RAY'S LIQUOR STORE
 Juozas ir Izabelė Misiūnai, sav.
 Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.
 Ivaiviausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai.
103-55 LEFFERTS BLVD., RICHMOND HILL, N. Y.
 Telefonas: VIRginia 3-3544

BARAS IR RESTORANAS
JULIUS DAUGMAUDIS, Savininkas
 Stiklinis baras. Viena gražiausių uželgų Brooklyne.
273 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.
 Telefonas: EVERgreen 4-9533

NIEDERSTEIN'S RESTAURANT
 69-16 Metropolitan Ave. Middle Village, L. I.
 Adeline Niederstein Lardon, Savininkė
 Pristatomas paruoštas maistas vestuvėms ir bankietams. Galima gauti privati salė.
 Telpa iki 350 asmenų.
POLAIDOTUVINIAI PIETOS
 Geriausias maistas, likeriai, vynas vidutinėmis kainomis.
REZERVUOKITE telefonuojant DA 6-0717

WINTER GARDEN TAVERN, Inc.

BARAS - RESTORANAS
VYT. BELECKAS
 Savininkas
 Salė vestuvėms, susirinkimams, parengimams
1883 MADISON STREET
 Brooklyn 27, N. Y.
 (Prie Forest Ave. Scoties)
 Tel. EV 2-9586

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS GARŠVA
231 BEDFORD AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
 KOPLYCIA LAIDOTUVEMS Tel. EVERgreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS
 (ARMAKAIUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN, N. Y.
 KOPLYCIA LAIDOTUVEMS Tel. EVERgreen 7-4335

MATHEW P. BALLAS FUNERAL HOME
MATHEW P. BALLAS ALB. BALTRUNAS-BALTON
 Direktorius Reikalų Vedejas
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
 NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

SHALINS FUNERAL HOME
F. W. SHALINS, Jr. J. B. SHALINS
 84-02 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN, N. Y.
 KOPLYCIA LAIDOTUVEMS Tel. VIRginia 7-4499

AUGUST P. GUSTAS, Inc.
 AUGUST P. GUSTAS, Prezidentas
354 MARCY AVENUE BROOKLYN, N. Y.
 KOPLYCIOS SUTEIKIAMOS IR KITUR Tel. EVERgreen 7-4774

ROGERS FUNERAL HOME
 P. RADZEVICIUS, Direktorius
410 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
 Telefonas: STagg 2-4409

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomoja automobilius (vairiems reikalams).

VIENYBĖ

Prel. J. Balkūnas, L. Bieliukienė, S. Cerienė-Mulks, kun. V. Dabušis, J. Ginkus, M. Kižytė, J. Stukas, J. Slepetyš, kun. P. Totoraitis, J. Trečiokienė, V. Tysliavienė ir J. Zilevičius sudaro garbės komitetą pianistės Julijos Rauskaitės koncertui ruošti.

P. Ališauskas, Korp. Neo-Lithuania Centro Valdybos pirmininkas, praneša, kad gegužės 3 d. 2 v. p. p. Clevelande šaukiamas visų padalinių valdybų posėdis.

Kun. dr. T. Ziūraitis buvo atvykęs iš Michigan valstybės. Ta proga Dilių namuose, E. Orange, N. J., svečiui buvo suruoštas priėmimas.

J. Sagevičiaus keturių metų mirties sukakčiai paminėti balandžio 24 d. Angelų Karalienės bažnyčioje buvo atlaikytos mišios.

Uršulei Kraus (Kružinauskienei) balandžio 16 d. Spūdžių namuose, Woodhavene, buvo surengtas jaukus gimtadienio pobuvis.

T. Vancevičius, ilgametis Vienybės skaitytojas ir biznierių Kearny, N. J., atostogas praleido Floridoje.

Alb. Baranauskui už novelių rinkinį "Sniego platumos" Aidų žurnalo komisija -- A. Vaičiulaitis, V. Prosciūnaitė, L. Andriekus, St. Zobarskas ir L. Zitkevičius -- paskyrė grožinės literatūros premiją.

Stasys Diržis, Marijos ir Jurgio Diržių sūnus, tarnauja parašutistų daliny, Georgia valstybėje. Jaunasis kareivis netrukus žada aplankyti tėvus, žinomus siuvėjų kontraktorius Brooklyne.

M. Lisauskienė, Maspetho biznierių P. Lisausko žmona, su dukrele paviešėjusi pas tėvus W. Virginia valstybėje, grįžo namo.

M. Galdikienė, dail. A. Galdiko žmona, jau antra savaitę sunkiai serga ir gydosi namie.

Gabija Kulber, vietos veikėjos Helen Kulber duktė, balandžio 20 d. Brooklyne įvyksiametarptautiniame studentų suvažiavime ėjo šeiminingas pareigas.

MOTERŲ VIENYBĖS PAVASARINIAI ŠOKIAI

Siemet sukanka 24 metai Moterų Vienybės organizacijai. Jos svarbiausi tikslai: lietuvių ir labdarybė. Tuo šūkiu jos per 24 metus ir vadovavosi. Moterų Vienybės narės yra nevien ateivės. Yra čia gimusių ir augusių, o vis dėlto joms lietuvių reikalai rūpi. Jos sielojasi dėl Lietuvos nelaimių ir rūpinasi jos ateitimi.

Moterų Vienybė savo veikla prisidėjo prie daugelio lietuviams naudingų visuomeninių darbų.

Moterų Vienybės narės nepraleido nė vieno didesnio suvažiavimo bei subuvimo, nedalyvavusios. Jos aukojosi darbu ir pinigais lietuvių tautos labui. Ir dabar jos siunčia vaistus į Lietuvą ir Sibirą, padėdamos nukentėjusiems savo tautiečiams.

Gegužės 17 d. Moterų Vienybė rengia savo 24 metinį balių ir šokių. Tai tradicinė metinė šventė, į kurią susirenka M. V. draugai ir rėmėjai. Susirenka jaunimas. Savo atsilankymu jie paremia kilnų M. V. labdaros darbą.

Moterų Vienybė nuolat įstojama naujų narių, tiek vietinių, tiek naujai atvykusių. Tuo būdu organizacija atsinaujina ir sutvirtina savo jėgas.

Taigi gegužės 17 d. į Grand Paradise salę kviečiami visi tautiečiai atsilankyti.

Ona Valaitienė

KAS RENGIA KONGRESĄ

Tautinio kongreso rengime New Yorke, gegužės 30, 31 ir birželio 1 dienomis aktyviai dalyvauja šios organizacijos: Lietuvių Tautinė S-ga JAV, Liet. Taut. S-ga Kanadoj, Liet. Rezistencinė Santarvė, Liet. Laisvės Kovotojų S-ga, Tautinis Akademinis Sambūris ir Tautinis Sąjūdis.

Gi aktyviai dalyvauti ir remti pasižadėjo 24 New Yorke ve-

klančios lietuvių organizacijos, o taip pat kviečiami ir visi lietuviai.

Visais Kongreso ir jo metu ir džiaugiasi, kad miesto valdžijoje turės savo žmogų. Visais Kongreso ir jo metu ir džiaugiasi, kad miesto valdžijoje turės savo žmogų.

A. R.

J. Audėnas, Liet. Laisvės Komiteto narys praeitą savaitę galį lankėsi Chicagoje tarnybos reikalais.

Annabelle A. Root buvo atvykusi iš Floridos ir viešėjo pas mūsų kaimynus, Stepą ir Alice Karvelius. Ta proga viešnia aplankė Vienybę, užprenumeruodama sau ir motinai laikraštį.

Kazys Musteikis, generolas, buvęs paskutinis Nepr. Lietu-

VIRŠUJE: Balandžio 19 d. Liet. Piliečių Klube, Brooklyne, surengtame savanorio-kūrėjo ir žurnalisto Stasio Butkaus pagerbime kap. J. Jurgėla prisega St. Butkui ordenu spalvas ir įteikia legijono medalį. Prieky sėdi J. Ginkus, pagerbimui ruošti komiteto pirmininkas. (Plačiau apie minėjamą 9 psl.)

Vienybės nuotrauka

LIETUVIS ELIZABETHO MIESTO TARYBOJE

Elizabeth, N. J. -- Balandžio 15 d. laimėjo pirmuosius rinkimus į miesto tarybą lietuvis advokatas Charles J. Grinchis, nugalėdamas čia 20 metų buvusį airį Thomas A. Ford.

JULIJOS RAJUSKAITĖS FORTEPIJONO REČITALIS

Įvyks Gegužės 11 d., 2 val. 30 min. p. p.
NEW YORKE TOWN HALL

123 W 43rd STREET (TARP 6-tos IR 7-tos AVE.)

PROGRAMOJ: BACH, BEETHOVEN, BANAITIS, ČIURLIONIS, LISZT.

BILIETAI 2.50, 1.75 IR 1.15.

KONCERTĄ RUOŠIA
COLUMBIA ARTISTS MANAGEMENT.

Bilietai iš anksto parduodami
PAS P. J. GINKŲ IR TOWN HALL